

AWDURDOD TÂN AC ACHUB DE CYMRU

DATGANIAD O GYFRIFON

2018/2019

Tabl Cynnwys

ADRODDIAD NARATIF	3
DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU	10
DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL YN Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN MAWRTH 2019.....	11
ADRODDIAD YR ARCHWILWYR.....	25
DATGANIAD INCWM A GWARIANT CRYNO (DIGC)	28
DATGANIAD SYMUD CRONFEYDD (DSC).....	29
Y FANTOLEN	31
DATGANIAD LLIF ARIAN.....	32
POLISI'AU CYFRIFO.....	33
Nodyn 1 - DYFARNIADAU CRITIGOL WRTH GYMHWYSO POLISI'AU CYFRIFO	42
Nodyn 2 – RHAGDYBIAETHAU A WNAED YNGHYLCH Y DYFODOL A PHRIF FFYNONELLAU AMCANGYFRIF ERAILL	42
Nodyn 3 - ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL CYLLIDO O DAN REOLIADAU	43
Nodyn 4 – DIGWYDDIADAU WEDI'R FANTOLEN.....	45
Nodyn 5 - DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO (DGCh)	45
Nodyn 6 - GWARIANT AC INCWM A DDADANSODDIR WRTH EU NATUR	47
Nodyn 7 - GWARIANT GWEITHREDOL AC INCWM ARALL	48
Nodyn 8 - INCWM A GWARIANT CYLLID A BUDDSODDI	48
Nodyn 9 - TRETHIANT AC INCWM GRANT AMHENODOL.....	48
Nodyn 10 - PEIRIANNAU TRYMION, EIDDO, OFFER (OGP) AC ASEDAU ANFFINIOL ..	49
Nodyn 11 - OFFER ARIANNOL.....	51
Nodyn 12 - GWERTH TEG ASEDAU A RHWYMEDIGAETHAU A GARIWYD AR GOST DDILEADWY	53
Nodyn 13 - BUDDSODDIADAU BYRDYMOR	54
Nodyn 14 - DYLEDWYR.....	54
Nodyn 15 - ARIAN A CHYWERTHOEDD ARIAN	54
Nodyn 16 - CREDYDWYR.....	54
Nodyn 17 - DARPARIAETHAU.....	55
Nodyn 18 - CRONFEYDD DEFNYDDADWY	56
Nodyn 19 - CRONFEYDD ANNEFNYDDADWY	57
Nodyn 20 - CRONFA AILBRISIO WRTH GEFN	57
Nodyn 21 - CYFRIF CYMHWYSO CYFALAF	58
Nodyn 22 - CRONFA BENSIWN WRTH GEFN	59
Ailddosbarthwyd addasiadau sy'n ymwneud â'r cronfa bensiwn wrth gefn	59
Nodyn 23 - CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONNUS	60
Nodyn 24 - DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL	60
Nodyn 25 - LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI AC ARIANNU	62
Nodyn 26 - LWFANSAU AELODAU	62
Nodyn 27 - CYDNABYDDIAETH I SWYDDOGION	63
Nodyn 28 - COSTAU ARCHWILIO ALLANOL	65
Nodyn 29 - GRANTIAU	65
Nodyn 30 - PARTÏON PERTHNASOL	66
Nodyn 31 - GWARIANT CYFALAF AC ARIANNU CYFALAF	69
Nodyn 32 - CYLLIDO GWARIANT CYFALAF	69
Nodyn 33 - YMRWYMIADAU CYFALAF.....	69
Nodyn 34 - MCP.....	70
Nodyn 35 - PENSIYNAU (SAARh 19).....	71
Nodyn 36 - RHWYMEDIGAETHAU WRTH GEFN.....	78
Nodyn 37 - NATUR A DWYSTER RISGIAU SY'N DEILLIO O OFFER ARIANNOL	79
CYFRIF CRONFA BENSIWN Y DIFFODDWYR TÂN (CBDT).....	81
NODIADAU I GYFRIF CRONFA BENSIWN Y DIFFODDWYR TÂN.....	82

ADRODDIAD NARATIF

Pwrpas y naratif hwn yw egluro strwythur y cyfrifon, disgrifio'n fras gweithgarwch a strwythur Awdurdod Tân ac Achub De Cymru (yr Awdurdod) ac ystyried sefyllfa ariannol gyfansymiol yr Awdurdod o fewn y cyd-destun economaidd cyfredol.

Cyhoeddiad sy'n ofynnol drwy gyfraith yw Datganiad o Gyfrifon yr Awdurdod; y prif bwrpas yw rhoi gwybodaeth glir ynghylch sefyllfa ariannol, perfformiad ariannol ac atebolrwydd adnoddau'r Awdurdod ar gyfer y flwyddyn ariannol 2018/19.

Mae cyfrifon yr Awdurdod ar gyfer 2018/2019 yn cynnwys y canlynol;

Datganiad Symud Cronfeydd (DSC) – Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau o fewn y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd a ddelir gan yr Awdurdod, a ddadansoddiwyd yn 'gronfeydd defnyddadwy' (h.y. y rhai hynny y gellir eu cymhwyso i ariannu gwariant) a chronfeydd andefnyddadwy eraill. Mae'r Gwarged (neu'r Diffyg) am linell Darparu Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod - dangosir rhagor o fanylion ohonynt o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cryno. Mae hwn yn wahanol i'r symiau statudol sy'n ofynnol i'w talu i'r Gronfa Gyffredinol, a bydd y Cynnydd/Gostyngiad cyn llinell Trosglwyddiadau i'r Cronfeydd a Glustnodwyd yn dangos y Gronfa Gyffredinol statudol cyn yr ymgwymerir ag unrhyw drosglwyddiadau dewisol.

Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu (DGA) - Dengys y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu sut y defnyddir gwariant blyneddol a sut y'i hariennir o adnoddau (Cyfraniadau gan Awdurdodau Lleol, grantiau'r llywodraeth, incwm arall ac ati.) gan yr Awdurdod mewn cymhariaeth â'r adnoddau hynny a ddefnyddiwyd neu a enillwyd gan yr Awdurdod yn unol ag arferion cyfrifo cymeradwy. Cyflwynir incwm a gwariant a gyfrifir amdano o dan arferion cyfrifo cymeradwy yn llawnach o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cryno.

Datganiad Incwm a Gwariant Cryno (DIGC) - Dengys y datganiad hwn gost cyfrifo darparu gwasanaethau yn y flwyddyn yn unol â'r arferion cyfrifo cymeradwy, yn hytrach na'r swm a ariannir gan drethiant. Mae'r Awdurdodau Lleol yn codi trethiant i gwmpasu gwariant yn unol â rheoliadau a all fod yn wahanol i'r gost cyfrifo. Er nad yw'r Awdurdod hwn yn codi incwm sy'n gysylltiedig â threth, mae rheoliadau cyfrifo awdurdodau lleol yn mynnu y paratoir y cyfrifon hyn yn y modd hwn.

Mantolen – Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau yr adnabu'r Awdurdod ar ddyddiad y Fantolen. Parir asedau net yr Awdurdod (asedau heb y rhwymedigaethau) â'r cronfeydd a ddelir gan yr Awdurdod. Cofnodir cronfeydd mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd yn gronfeydd defnyddadwy, h.y. y cronfeydd hynny all yr Awdurdod ddefnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gynnal lefel ddarbodus cronfeydd ac unrhyw derfyniadau statudol o'u defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbynion Cyfalaf a ddefnyddir i ariannu gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled yn unig). Mae'r ail gategori o gronfeydd yn cynnwys cronfeydd sy'n dal enillion a cholledion sydd heb eu gwireddu (e.e. Y Gronfa Ailbrisio), lle daw symiau ar gael i ddarparu gwasanaethau pe werthir asedau'n unig; a

chronfeydd sy'n dal gwahaniaethau amseru a ddangosir yn llinell y Datganiad Symud Cronfeydd fel 'addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail cyllido o dan reoliadau'.

Datganiad Llif Arian - Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos newid mewn arian a chywerthoedd arian yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian a chywerthoedd arian wrth ddosbarthu llifoedd arian fel gweithgareddau gweithredu, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llifoedd arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredol yn ddangosydd allweddol o'r graddau yr ariannir gweithredoedd yr Awdurdod drwy fodd incwm grant neu gan dderbynyddion gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi yn cynrychioli'r graddau y gwnaethpwyd all-lifoedd arian am adnoddau a fwriedir i gyfrannu at ddarparu gwasanaethau'r Awdurdod yn y dyfodol. Mae llifoedd arian sy'n deillio o weithgareddau ariannol yn ddefnyddiol wrth ddarogan hawliadau llifoedd arian y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthycu) i'r Awdurdod.

Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân - Dengys hwn sefyllfa ariannol cyfrif cronfa pensiwn y Diffoddwyr Tân, gan ddynodi a yw'r Gronfa Bensiwn yn ddyledus neu a oes arian yn ddyledus iddi gan Lywodraeth Cymru i fantoli'r cyfrif, ynghyd â manylion ei asedau net. Mae'r Cyfrif yn atgyfnerthu Cynlluniau Pensiwn y Diffoddwyr Tân 1992, 2006, 2015 a Chynllun Pensiwn Addasedig y Diffoddwyr Tân 2016.

Datganiad o Gyfrifoldebau i'r Datganiad o Gyfrifon

Noda hwn gyfrifoldebau perthnasol yr Awdurdod a'i swyddogion parthed paratoi a chymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Darpara'r datganiad hwn adolygiad parhaol o effeithiolrwydd fframwaith lywodraethu'r Awdurdod gan gynnwys systemau rheoli a rheoli risg mewnol, fel y cyniga sicrwydd ar eu heffeithiolrwydd a chynhyrchu/neu gynhyrchu cynllun gweithredu rheoli i fynd i'r afael â gwendidau a adnabuwyd.

Nodiadau i'r datganiadau cyllidol - Darpara'r nodiadau wybodaeth ynghylch sail paratoad y datganiadau ariannol a'r polisiâu cyfrifo penodol a ddefnyddir. Datgelant wybodaeth nas cyflwynir mewn manau eraill o'r datganiadau ariannol ond sy'n berthnasol i ddealltwriaeth ohonynt.

Awdurdod Tân ac Achub De Cymru

Awdurdod Tân ac Achub De Cymru (yr Awdurdod) sy'n gyfrifol am ddarparu gwasanaeth tân ac achub effeithiol ac effeithlon i gymunedau De Cymru. Mae'r Awdurdod yn cwmpasu 10 o ardaloedd awdurdod unedol a chynhwysa 24 aelod etholedig a dynnwyd o'r awdurdodau hynny yn gynrychioladol â'r nifer o etholwyr cofrestredig.

Mae'r Awdurdod yn achosi gwario refeniw ar eitemau a ddefnyddir fel rheol cyn pen y flwyddyn, ac fe ariennir hyn yn bennaf gan gyfraniadau gan y deg awdurdod lleol cyfansoddol yn ôl cyfran eu poblogaeth. Am y flwyddyn 2018/19, roedd y cyfrannau fel a ganlyn:

	Gwerthoedd £000	%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent	3,251	5
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr	6,689	9
Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili	8,476	12
Cyngor Sir Caerdydd	17,181	24
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful	2,773	4
Cyngor Sir Fynwy	4,351	6
Cyngor Bwrdeistref Sirol Casnewydd	6,963	10
Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf	11,166	16
Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen	4,307	6
Cyngor Bro Morgannwg	6,006	8
Cyfanswm (nodyn 29)	71,163	100

Perfformiad Ariannol yn 2018/19

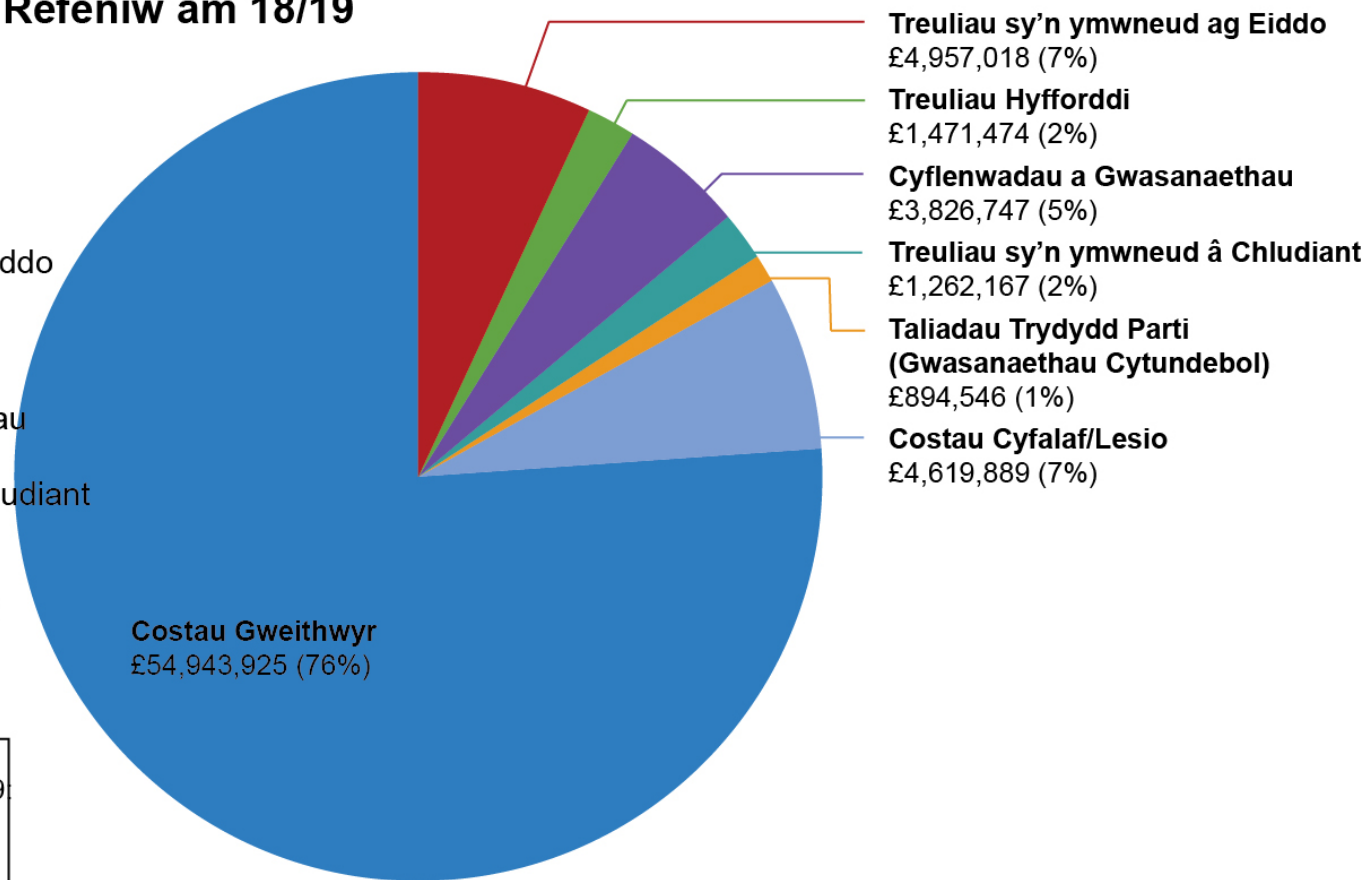
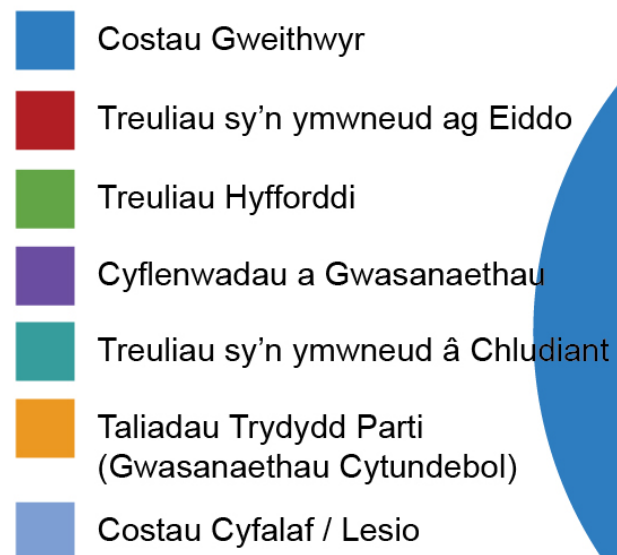
Cyflwynir y perfformiad ariannol isod. Craffwyd y gwarged a gronnwyd gan y Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad (CARhP) a'r Gweithgor Cyllid a Rheoli Asedau ar hyd y flwyddyn.

Cyllideb Alldro	Cyllideb £000	Gwirioneddol £000	Amrywiant £000
Refeniw			
Gwariant (nodyn 5)	72,139	71,976	(163)
Incwm (nodyn 5)	(976)	(1,621)	(645)
Gwariant Net (nodyn 5)	71,163	70,355	(808)
Awdurdod Unedol (nodyn 29)	71,163	71,163	0
(Gwarged) / Diffyg	0	(808)	(808)
Cyfalaf (gan gynnwys llithriant)			
Gwariant Cyfalaf (Nodyn 9)	8,140	4,667	(3,473)

Gwariant fesul math 2018/19

Dadansoddiad o Wariant Refeniw am 18/19

Gwariant fesul math 2018/19

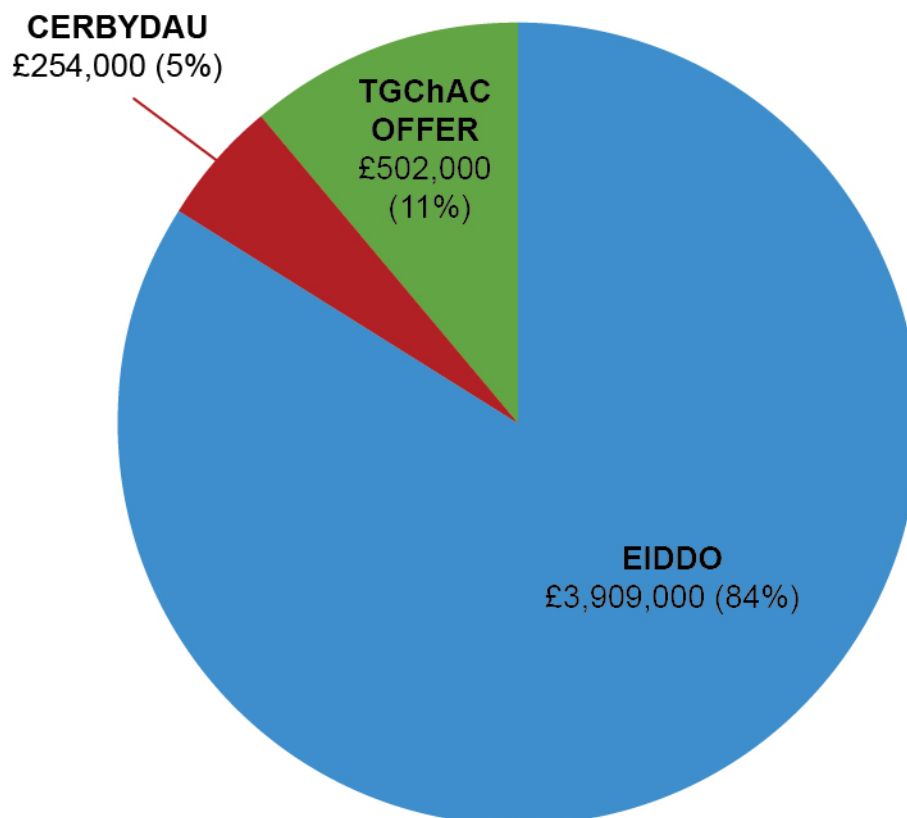
Cyfanswm Gwariant Gros am 2018/19
£71,975,767

Incwm a Dderbyniwyd am 2018/19:
£1,620,974

Cyfanswm Gwariant Net am 2018/19:
£70,354,793

Cyfanswm y gwariant cyfalaf yn y flwyddyn oedd £4.7 miliwn

Dadansoddiad o Wariant Cyfalaf am 2018/19 (£000)

Benthyciad Cyfalaf

Mae'r Cod Materion Ariannol yn caniatáu i'r Awdurdod bennu ei derfynau benthyc ei hun yn amodol ar farn y Swyddog Ariannol Cyfrifol (SAC) ei fod yn ddoeth, yn gynaliadwy ac yn fforddiadwy. Mae benthyciadau sy'n weddill yn cynnwys y rhai hynny a ddarperir gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) a Llywodraeth Cymru (LI C) mewn perthynas â chyllid 'Buddsoddi i Arbed' i'r Prosiect Rheoli Tân ar y Cyd a Salix Finance Ltd mewn perthynas â chyllido di-log i gefnogi gosod Goleuadau LED cynaliadwy. Yn unol â'i Strategaeth Rheoli Trysorlys, parhaodd yr Awdurdod i ddefnyddio balansau arian parod i gyllido'r rhaglen gyfalaf, felly ni chymerwyd unrhyw fenthyciadau BBGC yn ystod y flwyddyn.

Taliadau am Ddefnyddio Asedau Cyfalaf

Y tâl a godwyd ar gyfrifon refeniw'r gwasanaeth i adlewyrchu cost asedau sefydlog a ddefnyddiwyd wrth ddarparu gwasanaethau oedd £5.8miliwn. Tâl tybiannol yw hwn am ddibrisiant a gwneir addasiad i ddirymu'r effaith ar balans y gronfa gyffredinol.

Perfformiad Nad Sy'n Ariannol o fewn 2018/19

Yn 2018/19, llwyddodd yr Awdurdod i gyflawni cydbwysedd o wasanaethau atal, diogelu ac ymateb brys, gyda'r amcanion gwella ar gyfer y flwyddyn yn parhau i'w hanelu at leihau cynnau tanau bwriadol a gwella a sicrhau cynaliadwyedd y Gwasanaeth i'r dyfodol.

Derbyniodd y Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad adroddiadau rheolaidd ar berfformiad gwasanaethau a dangosyddion ynghyd â chraffu'r cardiau adrodd cynnydd yn erbyn bob un o'r amcanion strategol.

Mae'r ddolen isod yn amlygu peth o'r gweithgarwch sy'n gwneud De Cymru'n ddiogelach dros y chwe mis diwethaf – [Ystadegau Perfformiad – Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru](#).

Cynlluniau Ariannol y Dyfodol

Wrth edrych i'r hirdymor, mae'r mesurau cyfredol o lymder yn debyg o barhau i'r dyfodol rhagweladwy, a rhagdybir pwysau cyllidol pellach. Gwelodd cyllideb refeniw 2019/20, a gymeradwywyd gan yr Awdurdod Tân ac Achub yn Chwefror, gynnydd o 0.93%, gan gymryd y gyllideb flynyddol i £71.8 miliwn.

Mae'r strategaeth ariannol ganoldymor yn rhagdybio gostyngiadau pellach mewn cyllid, yn gwneud i'r her o gynhyrchu cyllideb gytbwys fod yn gynyddol anodd yng ngwyneb pwysau chwyddiannol a'r buddsoddiad sy'n ofynnol i gynnal effeithiolrwydd gweithredol.

Mae'r rhaglen gyfalaf yn parhau i fuddsoddi yn ein portffolio asedau, yn enwedig adnewyddu gorsafoedd, adeiladu'r cyfleuster Hyfforddi Ymddygiad Tân Adrannol (HYTA) ac adnewyddu cerbydau. Mae buddsoddiad yn parhau mewn offer gweithredol a TGCh, yn sicrhau fod gan ein personél yr offer gorau sydd ar gael.

Rhwymedigaeth pensiwn

Yn 2018/19, roedd 46 o ymddeoliadau staff gweithredol system ddyletswydd llawn amser (SDdLIA), 9 System Ddyletswydd Rhan Amser (SDdRhA), 1 cynllun diwygiedig rhan amser (CDRhA) a 2 ohriad.

O dan Safon Adroddiadau Ariannol (SAARh) 19 (Buddion Gweithwyr), mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddarparu manylion o'r asedau a'r rhwymedigaethau ar gyfer pensiynau sy'n daladwy yn y dyfodol i weithwyr, cyn-weithwyr a gweithwyr cyfredol ill dau. Amlinellir hyn mewn mwy o fanylder o fewn y datgeliadau i'r cyfrifon (nodyn 34).

Darpariaethau, Hapddigwyddiadau a Dileadau

Mae'r ddarpariaeth yn parhau ar gyfer taliadau sy'n weddill i ddiffoddwyr tân ar alwad o ganlyniad i'r setliad amodau gweithwyr rhan amser.

Cyfrifyddu Wrth Gefn

Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, mae'r Datganiad o Gyfrifon yn dangos cronfeydd ariannol a ddygwyd ymlaen at 2019/20. Mae hyn yn gyson â thriniaeth gyfrifyddu'r blynyddoedd blaenorol, gyda chynhaliadau a defnydd cronfeydd yn ffurfio conglaen o sefydlogrwydd ariannol corfforaethol a chynllunio gwasanaeth gweithredol yn y byrdymor a'r canoldymor.

Effaith yr Hinsawdd Economaidd Gyfredol

Adlewyrchwyd goblygiadau ariannol yr alldro economaidd yn glir o fewn y Strategaeth Ariannol Ganoldymor diweddaedig. Ar hyd y flwyddyn, parhaodd y gwasanaeth i roi pwyslais ar arbedion effeithlonrwydd, rheolaeth ragweithiol o gyllidebau a gwell cynllunio caffael mewn ymdrech i leihau costau o fewn y flwyddyn ac effeithiau ar gyllidebau'r blynyddoedd i ddod.

Gwybodaeth Ychwanegol

Mae gwybodaeth ychwanegol am y cyfrifon hyn ar gael gan y Pennaeth Cyllid a Chaffael. Hefyd, mae gan aelodau'r cyhoedd sydd â diddordeb hawl statudol i archwilio'r cyfrifon cyn cwblheir yr archwiliad. Hysbysebir argaeledd y cyfrifon i'w harchwilio ar wefan yr Awdurdod (www.decymru-tan.gov.uk).

Cydnabyddiadau

Yn derfynol, hoffwn ddiolch i'r holl staff Cyllid a'u cydweithwyr ar hyd yr Awdurdod a weithiodd i baratoi'r datganiadau hyn. Yn ogystal, hoffwn ddiolch i'r Prif Swyddog Tân a'r Cyfarwyddwyr Corfforaethol am eu cymorth a'u cydweithrediad ar hyd y broses hon.

Chris Barton
Trysorydd

Dyddiedig: 29 JULY 2019

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU

Cyfrifoldebau'r Awdurdod

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod:

- wneud trefniadau am weinyddiad priodol ei faterion ariannol a sicrhau bod gan un o'i swyddogion gyfrifoldeb am weinyddu'r materion hyn. Yn yr Awdurdod hwn, y swyddog hwnnw yw'r Trysorydd.
- reoli ei faterion i sicrhau defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o'i adnoddau a diogelu ei asedau.
- gymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon.

Cyfrifoldebau'r Trysorydd

Mae'r Trysorydd yn gyfrifol am baratoi Datganiad o Gyfrifon yr Awdurdod, gan gynnwys Cyfrifon y Gronfa Bensiwn yn unol ag arferion priodol fel y nodwyd yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018/19 ("Y Cod").

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon hwn, mae'r Trysorydd wedi:

- dethol polisiau cyfrifyddu addas ac yna eu cymhwyso'n gyson;
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol ac yn ddoeth;
- cydymffurfio â Chod yr Awdurdod Lleol.

Yn ogystal, mae'r Trysorydd wedi:

- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir a oedd yn gyfredol;
- cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac afreoleidd-dra eraill.

TYSTYSGRIF TRYSORYDD A CHADEIRYDD YR AWDURDOD TÂN AC ACHUB

Tystiaf fod y cyfrifon yn rhoi argraff wir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod fel y mae ar yr 31ain o Fawrth 2019 a'i hincwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben.

Llofnod: C. Bt Trysorydd

Dyddiad: 29ain o Orffennaf 2019

Cadarnhaf y cymeradwywyd y cyfrifon hyn gan Yr Awdurdod Tân ac Achub;

Llofnod: [Signature] Cadeirydd yr Awdurdod Tân ac Achub

Dyddiad: 29ain o Orffennaf 2019

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL YN Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN MAWRTH 2019

Paratowyd y datganiad hwn yn unol â'r canllawiau a gynhyrchwyd gan Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifeg (CIPFA) a Chymdeithas Prif Weithredwyr ac Uwch Reolwyr Awdurdodau Lleol (SOLACE) – “Darparu Fframwaith Llywodraethiant Da”. Eglura'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn sut y cydymffurfiodd yr Awdurdod â'r fframwaith newydd a'i saith egwyddor graidd o lywodraethiant da i sicrhau y cyfarwyddir adnoddau yn unol â pholisi cytunedig a blaenoriaethau cytunedig.

1. Cwmpas Cyfrifoldeb

Mae Awdurdod Tân ac Achub De Cymru (yr Awdurdod) yn gyfrifol am sicrhau y cynhelir ei fusnes yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, y diogelir a chyfrifir am arian cyhoeddus yn briodol a'i ddefnyddio mewn modd economaidd, effeithlon ac effeithiol. Hefyd, mae gan yr Awdurdod ddyletswydd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999 i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd yr ymarferir ei swyddogaethau, gan ystyried cyfuniad o economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am roi trefniadau priodol am lywodraethiant ei faterion mewn lle, a hwyluso cyflawniad effeithiol ei swyddogaethau, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.

Esbonia'r datganiad hwn sut cydymffurfiodd yr Awdurdod â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig (y Cod) a hefyd sut mae'n cwrdd â gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 mewn perthynas â chyhoeddi datganiad ar reoli mewnol.

2. Pwrpas y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys y systemau a'r prosesau, a'r diwylliant a'r gwerthoedd y caiff yr Awdurdod ei arwain a'i reoli ganddynt, a'r gweithgareddau y mae'n atebol iddynt, yn ymgysylltu ac arwain y gymuned. Mae'n caniatáu i'r Awdurdod fonitro cyflawniad ei amcanion strategol ac ystyried os arweiniodd yr amcanion hyn at ddarparu gwasanaethau priodol, cost effeithiol.

Mae'r system rheoli mewnol yn rhan sylweddol o'r fframwaith hwnnw ac fe'i cynlluniwyd i reoli risg hyd lefel rhesymol. Ni all ddileu pob risg o fethu â chyflawni polisiau, nodau ac amcanion ac felly gall ddarparu sicrwydd rhesymol yn unig ac nid sicrwydd absoliwt o ran effeithiolrwydd. Mae'r system rheoli mewnol yn seiliedig ar broses barhaus a gynlluniwyd i adnabod a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion yr Awdurdod, i werthuso pa mor debygol y gwiredir y risgiau hyn, a'r effaith pe'u gwiredir, a'u rheoli mewn modd effeithlon, effeithiol a darbodus.

Bu'r Fframwaith Llywodraethu mewn lle o fewn yr Awdurdod ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar yr 31ain o Fawrth 2019 a hyd at ddyddiad cymeradwyaeth yr Awdurdod o'r Datganiad o Gyfrifon.

3. Y Fframwaith Llywodraethu

Disgrifia'r Fframwaith Llywodraethu elfennau allweddol o'r systemau a'r prosesau sy'n ffurfio trefniadau llywodraethu'r Awdurdod ac sydd fel a ganlyn:

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sicrhau fod Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru (GTADC) yn effeithiol, yn effeithlon ac yn atebol i'r cyhoedd.

Cyfansoddir yr aelodaeth o Aelodau o'r 10 Awdurdod Unedol a gwmpasir gan ardal wasanaethu GTADC yn ôl diffiniad y Gorchymyn Gwasanaeth Tân (Cynllun Cyfuno) 1995.

Trefnwyd yr Awdurdod yn bwyllgorau a grŵp craffu a benodwyd yn y cyfarfod blynyddol. Mae gan bob pwyllgor a grŵp craffu cyfres gynhwysfawr o gylchoedd gorchwyl y gellir eu canfod, ynghyd â manylion o'u haelodaeth, ar y wefan. Sefydlir gweithgorau ar sail ad-hoc a phan fo'r gofyn.

Mae'r Tîm Arwain Gweithredol (TAG), sy'n cynnwys y Prif Swyddog Tân, y Cyfarwyddwyr Corfforaethol a'r Trysorydd, yn gyfrifol am arweinyddiaeth strategol, rhyngwyneb gwleidyddol a her gorfforaethol. Mae'r Uwch Dîm Rheoli (UDRh) yn cynnwys yr un swyddogion a Phenaethiaid Gwasanaethau, yn ddi-wisg a chorfforaethol ill dau, ac yn darparu arweinyddiaeth sefydliadol, her swyddogaethol a darpariaeth gwasanaethau.

Mae'r Trysorydd yn gyfrifol am weinyddiad priodol materion ariannol yr Awdurdod fel sy'n ofynnol gan Adran 112 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988, ac asesir trefniadau rheoli ariannol yr Awdurdod yn erbyn y gofynion llywodraethu a nodwyd o fewn Datganiad Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) a'r Datganiad Cyfrifo ar Rôl y Prif Swyddog Cyllid mewn Sefydliadau Gwasanaethau Cyhoeddus (2009).

Dogfennau Cyfansoddiadol – Mae gan yr Awdurdod gyfres o ddogfennau cyfansoddiadol y gellir eu canfod ar ei wefan. Mae'r rhain yn cynnwys Rheolau Sefydlog Cyffredinol, Rheolau Sefydlog Gweithdrefnol, Rheolau Sefydlog Cytundebau a Chynllun Dirprwyaethau a Rheoliadau Ariannol. Mae'r dogfennau hyn yn cael eu hadolygu'n rheolaidd gan y Swyddog Monitro a'r Trysorydd, a chynhelir unrhyw newidiadau a adnabyddir sydd angen o dan awdurdod dirprwyedig neu a adroddwyd i'r Awdurdod i'w cymeradwyo.

Er mwyn darparu dull ymarferol o reolaeth weithredol ac ariannol ar draws y sefydliad, rhoddwyd grymoedd arbennig i swyddogion gan yr Awdurdod ar ffurf Dirprwyaethau Swyddogion. O dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n rhaid cynnal rhestr o'r grymoedd hyn a gwnaed hyn gan y Swyddog Monitro sy'n adolygu'u heffeithiolrwydd yn rheolaidd. Cynhelir unrhyw newidiadau a adnabuwyd o dan awdurdod dirprwyedig neu yr adroddwyd i'r Awdurdod i'w cymeradwyo. Mae'r pwerau hyn yn ffurfio rhan annatod o'r trefniadau llywodraethu ac adolygwyd hwy ddiwethaf ym Mawrth 2019.

Mae'r Strategaeth Ariannol Ganoldymor (SAG) yn cwmpasu'r cyfnod 2018 - 2019 i 2021-2022 ac yn ffurfio congrfaen adeiladwaith y gyllideb adeiladu fanwl yn flynyddol. Mae'n darparu safbwynt ar gyllido posib yn genedlaethol a lleol ill dau. Mae'r Strategaeth yn ystyried:

- Asesiad o setliadau grant posib sydd heb eu neilltuo ac arenillion treth lleol am gynghorau cyfansoddol yn seiliedig ar ffigyrau gorau, gwaethaf a rhagdybiedig.
- Gwybodaeth o'r alldro ar gyfer blwyddyn ariannol y llynedd a chyllideb refeniw'r flwyddyn gyfredol fel gwaelodlin.

- Safbwynt ar fynegeion perthnasol i'w cymhwyso i'r waelodlin.
- Cipolwg ar brosiectau trawsnewidiol a adnabuwyd yn gyfredol o fewn cyfnod y SAG.
- Dull wedi'i gynllunio i gronfeydd o ganlyniad i flaenamcan y SAG a'r Strategaeth Wrth Gefn.
- Safbwynt ar fylchau cyllido posib a dulliau wedi'u cynllunio i'r rhain dros y cyfnod dan sylw.

Cynllun Strategol – Mae'r cynllun yn amlinellu'r cyfeiriad strategol a gymerir gan y sefydliad a sut y bwriadwn gwrdd â'r heriau dros y bum mlynedd nesaf i barhau i ddarparu gwasanaethau uchel eu hansawdd sy'n cwrdd ag anghenion ein cymunedau.

Adroddir perfformiad yr Awdurdod yn erbyn y Cynllun Strategol, ac adroddir dangosyddion Statudol yn rheolaidd i'r Awdurdod a'r Pwyllgor Cyllid Archwilio a Rheoli Perfformiad (CARh P) ynghyd ag adroddiad terfynol a adroddir yn flynyddol i'r Awdurdod ac ar ein gwefan drwy law'r ddogfen "Sut wnaethom yn 2017-2018 a beth ydyn ni'n cynllunio i wneud yn 2019-2020".

Fframwaith Cynllunio Strategol - Ein gweledigaeth yw gwneud De Cymru'n ddiogelach wrth leihau risg. Rydym yn cydnabod mai dim ond wrth herio a gwella'r ffordd yr ydym yn gweithio, drwy weithlu diogel a chymwys a thrwy reoli ein hadnoddau'n effeithiol y gellir cyflawni cymunedau diogelach. Felly, gosodwyd cyfeiriad strategol gennym i'r sefydliad drwy law ein Cynllun Strategol sydd fel arfer yn cwmpasu cyfnod pum mlynedd ac sy'n mynd i'r afael â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ynghyd â gofynion Dogfen Fframwaith Cenedlaethol Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru 2016 a gynhyrchwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae pob cyfarwyddiaeth ac adran yn ffurfio'u cynlluniau eu hunain wrth gefnogi'r amcanion strategol a adroddir yn chwarterol.

Polisi Rheoli Risg - Mae hwn yn nodi'r broses rydym yn defnyddio i adnabod a rheoli bod yn agored i ansicrwydd, a all effeithio ar gyflawniad ein hamcanion neu ein gweithgareddau. Mae Uwch Reolwyr yn adnabod, adolygu ac yn sgorio'r Risgiau Strategol drwy eu hasesu yn nhermau tebygolrwydd ac effaith; yn adnabod unrhyw gamau sydd mewn lle ac unrhyw gamau gofynnol pellach i atal tebygolrwydd y risg rhag digwydd neu liniaru'r effaith pe baent yn digwydd. Mae'r Gofrestr Risg Corfforaethol yn cofnodi'r risgiau hyn, ac fe gânt eu monitro a'u hadrodd yn rheolaidd. Adroddir Risgiau Strategol i Bwyllgor CARhP yr Awdurdod.

Mae'r Pwyllgor CARhP yn ystyried effeithiolrwyd trefniadau rheoli risg yr Awdurdod a gwaith yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol. Mae'r Pwyllgor CARhP yn cwrdd â'r archwilwyr yn breifat yn dilyn pob cyfarfod pwyllgor. Yn 2019/20, bydd y Grŵp Craffu CARhP hefyd yn ystyried risgiau adrannol.

Mae trefniadau sefydlog mewn lle ar gyfer rheolau ariannol effeithiol drwy law gweithdrefnau cyfrifo'r Awdurdod, systemau ariannol allweddol a'r Rheoliadau Ariannol. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau cynllunio cyllidebau ac adrodd rheolaidd i Aelodau'r Awdurdod a chymharu gwariant refeniw a chyfalaf gwirioneddol â chyllidebau blynyddol. Mae trefniadau Rheoli Trysorlys yr Awdurdod yn dilyn arferion proffesiynol ac yn destun adolygiad blynyddol gan Aelodau.

Cytunodd y Gwasanaeth i ymrwymo i Strategaeth Gaffael Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru sy'n gwneud y gorau o'r cyfleoedd i ddarparu arbedion effeithiolrwydd a gwelliannau

eraill wrth gaffael nwyddau, gwasanaethau a dyfarnu cytundebau ar draws y Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru.

Dynodir y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol yn Swyddog Monitro yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, ac mae hwn yn sicrhau cydymffurfiaeth â pholisïau, gweithdrefnau, cyfreithiau a rheoliadau a sefydlwyd eisoes.

Mae gan yr Awdurdod drefniadau gwrth dwyll a threfniadau datgelu camarferion mewn lle sy'n cael eu hadolygu'n rheolaidd gan swyddogion. Mae gweithdrefnau cytunedig i gwrdd ag anghenion Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000 a gytunwyd gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwyliadwriaeth a derbyniodd staff allweddol hyfforddiant wrth gymhwyso'r rheoliadau hyn.

Danfonir yr Archwiliad Mewnol at sefydliad sector preifat, TIAA Limited, sy'n gweithio hyd lefel Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus sy'n gymwys i holl ddarparwyr Archwilio Mewnol yng Nghymru. Bydd y Cynllun Archwilio Mewnol Blynnyddol yn cael ei gytuno gan y Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad sy'n derbyn adroddiadau rheolaidd ar archwiliadau a ymgymerydd ynghyd ag adroddiad blynnyddol TIAA.

Yr Archwilydd Cyffredinol ar gyfer Cymru yw archwilydd statudol yr Awdurdod, gyda'r archwiliad yn cael ei ddarparu gan Swyddfa Archwilio Cymru. Maent yn darparu her o dan Fesur Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, Deddf Llywodraeth Leol 1999 a Chod Ymarfer Archwilio. Maent yn cyhoeddi adroddiadau neu ddatganiadau blynnyddol ar berfformiad yr Awdurdod, sef i:

- Archwilio ac ardystio os yw'r datganiadau ariannol yn wir a theg.
- Asesu os gwnaed trefniadau priodol i sicrhau economi, effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd wrth ddefnyddio adnoddau.
- Archwilio ac asesu os yw dyletswyddau a gofynion y Mesur wedi'u cwrdd.
- Ymgymryd ag astudiaethau i alluogi argymhellion ystyrlon ar gyfer gwella economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd neu ar gyfer gwella trefniadau ariannol neu reoli arall.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddog Archwilio Cymru'n cyflwyno eu Cynllun Archwilio i Aelodau'n flynyddol ac yn adrodd ar gynnydd a chanlyniadau yn rheolaidd â hwy. Hefyd, mae gan Swyddfa Archwilio Cymru gyfarfodydd preifat ag Aelodau yn dilyn cyfarfodydd Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad lle mae modd iddynt drafod materion heb fod swyddogion yn bresennol. Cyhoeddir pob adroddiad ar wefan Swyddfa Archwilio Cymru (www.audit.wales).

Cymeradwyir y Datganiad Polisi Cyflogau Blynnyddol gan yr Awdurdod a'i gyhoeddi yn unol â Deddf Lleoliaeth 2011.

Telir treuliau Aelodau yn unol ag argymhellion y Panel Annibynnol ar Gydabyddiaeth ac fe'u cyhoeddir yn unol â'u gofynion.

O dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a Rheoliadau (Dyletswyddau Penodol ac Awdurdodau Cyhoeddus) 2017 (Rheoliadau'r sector cyhoeddus), mae'n ofynnol i bob awdurdod cyhoeddus gyhoeddi eu gwybodaeth bwloch cyflog rhwng y rhywiau wrth adrodd canran y gwahaniaeth mewn cyflogau rhwng eu gweithwyr gwrywaidd a benywaidd. Rhaid i awdurdodau cyhoeddus gyhoeddi'r wybodaeth ofynnol yn seiliedig ar y data a gipiwyd ar

ddiwrnod y cipolwg sef Mawrth yr 31ain, o fewn 12 mis. Yn unol â hyn, cyhoeddodd yr Awdurdod y wybodaeth hon o fewn y terfyn amser.

Mae holl ddefnyddwyr offer TGCh yr Awdurdod yn defnyddio arf derbyn ar-lein y mae angen i unigolion dderbyn mynediad drwyddo cyn defnyddio cyfleusterau'r rhyngwrdd, gan gytuno â pholisïau TGCh y sefydliad.

Mae datganiadau partïon perthnasol yn cael eu cwblhau a'u llofnodi gan Aelodau ac Uwch Swyddogion yr Awdurdod yn unol â Chod Ymarfer Cyfrifo Awdurdod Lleol yn y DU. Mae'r datganiadau hyn yn gymorth i sefydlu trafodion a balansau fel sy'n ofynnol o dan y safon gyfrifo berthnasol (Safon Cyfrifo Ryngwladol 24, Datgeliadau Partïon Perthnasol). Maen nhw'n dynodi os bu Swyddogion neu Aelodau'r Awdurdod ynghlwm ag unrhyw drafodion gydag unigolion neu unrhyw berthnasau neu gyfeillion agos.

4. Adolygiad Effeithiolrwydd

Mae gan yr Awdurdod gyfrifoldeb dros gynnal, o leiaf yn flynyddol, adolygiad o effeithiolrwydd ei Fframwaith Llywodraethu gan gynnwys y system rheoli mewnol. Hysbysir yr adolygiad o effeithiolrwydd gan waith y Tîm Arwain Gweithredol o fewn y Gwasanaeth sydd â chyfrifoldeb dros ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu a gwaith ac adroddiadau'r archwilydd mewnol ac allanol. Bydd gwaith aseswyr cyfoedion hefyd yn cael ei ystyried.

Mae'r prosesau rheolaidd a pharhaus a gymhwyswyd i gynnal, adolygu a gwella effeithiolrwydd y Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys:

- Adolygiad rheolaidd o bolisïau a gweithdrefnau gan y swyddog sy'n gyfrifol a chan Uwch Dîm Rheoli'r Gwasanaeth.
- Adolygiad rheolaidd o ddogfennau cyfansoddiadol a threfniadau llywodraethu moesegol gan y Swyddog Monitro a'r Trysorydd, a adolygwyd diwethaf ym Mawrth 2019.
- Mae'r Pwyllgor CARhP yn craffu'r gwariant ac incwm refeniw a chyfalaf yn rheolaidd yn erbyn y gyllideb ddyranedig ynghyd â chraffu rheolaidd o berfformiad y Gwasanaeth yn erbyn y Cynllun Strategol.
- Mae Uwch Swyddogion yn adolygu'r risgiau sefydliadol yn rheolaidd gydag adroddiadau rheolaidd i Aelodau drwy law'r Awdurdod a'r Pwyllgor CARhP.
- Derbyniodd yr Awdurdod adroddiadau blynyddol gan bob un o'i bwyllgorau a'r grŵp Craffu yn amlinellu'r gwaith a ymgwymerwyd ar hyd y flwyddyn, gan roi cyfle i'r Aelodau herio a chraffu unrhyw faes sydd angen yn eu tyb hwy.
- Mae'r archwilydd mewnol penodedig, TIAA Limited, yn rhoi safbwynt i'r Awdurdod, drwy law ei Bwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad, am ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu, rheoli risg a rheoli'r sefydliad. Cadarnhaodd Pennaeth yr Archwiliad Mewnol yn ei adroddiad blynyddol, yn ei dyb ef, fod gan y sefydliad brosesau rheoli a llywodraethiant digonol ac effeithiol i reoli cyflawniad ei hamcanion.

Safbwynt Pennaeth yr Archwiliad Mewnol

“Mae TIAA yn fodlon, ar gyfer y meysydd a adolygwyd yn ystod y flwyddyn, fod gan Wasanaeth Tân ac Achub De Cymru brosesau rheoli risg, rheoli a llywodraethu rhesymol ac effeithiol mewn lle.

Selir y safbwynt yn unig ar y materion a ddaeth at sylw TIAA yn ystod yr adolygiadau archwilio mewnol a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn ac nid yw'n safbwynt ar bob elfen o brosesau rheoli risg, rheoli a llywodraethu neu'r hyfywedd ariannol parhaol neu eich gallu i gwrdd â chyfrifoldebau ariannol sy'n rhaid eu caffael gan Wasanaeth Tân ac Achub De Cymru o'i wahanol ffynonellau o sicrwydd.”

- Mae'r Archwilydd Cyffredinol o Swyddfa Archwilio Cymru hefyd yn rhoi sicrwydd i'r Awdurdod drwy law eu [Llythyr Archwilio Blynyddol – Awdurdod Tân ac Achub De Cymru 2017-18](#).

Safbwynt yr Archwilydd Cyffredinol

“Rwy'n fodlon bod gan yr Awdurdod drefniadau priodol mewn lle i ddiogelu economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn eu defnydd o'u hadnoddau.”

Mae'r Archwilydd Cyffredinol hefyd yn rhoi sicrwydd ar faterion ariannol ac fe gadarnhawyd hynny fel y nodwyd yn eu hadroddiad dyddiedig y 26^{ain} o Chwefror 2019 fod:

- y datganiadau ariannol yn rhoi adolygiad gwir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Tân ac Achub De Cymru a Chronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân fel y mae ar yr 31^{ain} o Fawrth 2018 ac o'u hincwm a'u gwariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben; ac
- fe'u paratowyd yn gywir yn unol â'r gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018.

Cadarnhaodd yr Archwilydd Cyffredinol yn ei [Adroddiad Gwella Blynyddol 2017-18 Awdurdod Tân ac Achub De Cymru](#): fod “yr Awdurdod yn cwrdd â'i ofynion statudol mewn perthynas â gwelliant parhaus ar sail, ac yn gyfyngedig i'r gwaith a gynhaliwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru a rheoleiddwyr perthnasol, cred yr Archwilydd Cyffredinol fod yr Awdurdod yn debyg o gydymffurfio â gofynion y Mesur Llywodraeth Leol (2009) yn ystod 2018-19.”

5. Sut Wnaethom Gwrdd Â Materion a Heriau Llywodraethu Sylweddol ar gyfer 2018-2019

Disodlodd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993 ac fel rhan o'r ddeddfwriaeth newydd, yng Nghymru mae gan yr iaith Gymraeg statws cyfreithiol gydradd â'r Saesneg ac ni ddylid ei thrin yn llai ffafriol. Bellach, nid oes angen i gyrff cyhoeddus ddatblygu a chyflawni cynllun iaith Gymraeg ond yn hytrach, rhaid iddynt gydymffurfio â chyfres o Safonau Iaith Gymraeg cenedlaethol.

Cyflwynodd y Comisiynydd Iaith Rybudd Cydymffurfiaeth sy'n datgan y safonau sy'n gymwys i'r Awdurdod, ynghyd ag unrhyw eithriadau a'u dyddiadau gweithredu. Mae'r Awdurdod yn derbyn adroddiad blynyddol ar gydymffurfiaeth yn erbyn y safonau.

Parhaodd y Gwasanaeth i gyflwyno'r System Gwybodaeth Rheoli Busnes (SGRhB) a alluogodd i ni gysylltu ac arddangos ein perfformiad cyfansymiol am y tro cyntaf i'n helpu ein hysbysu o ba mor dda rydym yn cyflawni fel Gwasanaeth ac i ysgogi gwneud penderfyniadau. Dros y deuddeg mis diwethaf, mae swyddogaethau pellach a ddarparwyd

gan y system yn cynnwys ein risgiau corfforaethol, camau sy'n deillio o archwiliadau yn ogystal â gwybodaeth ystadegol ychwanegol.

Hefyd, darparodd y system ein Cynlluniau Busnes a'n Cynlluniau Rheoli Risg Gorsaf Gymunedol (CRhRC), a'n data perfformiad ystadegol (gan gynnwys ystadegau digwyddiadau). Disodlwyd y system OWLe blaenorol.

Datblygwyd system integredig Core HR a Chyflogres y Gwasanaeth ymhellach eleni drwy gyflwyno'r elfennau treuliau a recriwtio ar-lein.

Bwriad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yw gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Fel un o'r partneriaid statudol ar naw Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, buom yn cefnogi datblygiad y Cynlluniau Llesiant Lleol. Cwblhaodd y Gwasanaeth yr Hunan-Asesiad cyntaf fel sy'n ofynnol gan y Comisiynydd.

Cyhoeddwyd datganiad llesiant y Gwasanaeth yn y [Cynllun Strategol 2018-2023](#) sydd ar ein [gwefan](#). Hefyd, rydym yn gweithio â byrddau iechyd lleol i rannu gwybodaeth i adnabod hyd a lled yr anafiadau na chafodd eu hadrodd sy'n deillio o danau i alluogi adnabyddiaeth o bobl sydd o bosib yn agored i niwed neu safleoedd risg uwch.

Fel un o'r partneriaid statudol ar naw o Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, byddwn wedi cefnogi'r Cynlluniau Llesiant Lleol, ac wedi tystiolaethu drwy law adolygiad blynyddol sut y cyflawnir yr amcanion. Felly, rydym wedi sicrhau ein bod yn gallu darparu yn erbyn gofynion a disgwyliadau amcanion pob un o'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus heb effeithio darpariaeth gwasanaethau'r sefydliad o ddydd i ddydd.

Yn dilyn adolygiad o drefniadau rheoli asedau, argymhellodd yr archwilydd allanol bod yr Awdurdod yn cymeradwyo mesurau cyffredin â'r Awdurdodau Tân ac Achub Cymreig eraill ynglŷn â thir ac adeiladau i alluogi cymharu perfformiad ac adnabod tueddiadau a datblygu cynllun gweithredu i gofnodi a galluogi monitro gwaith y Gweithgor Prosiect Ystadau. Gofynnodd yr archwilydd i ni ddiffinio proses ar gyfer diweddar cofnodion asedau a chyflwr eiddo.

Cafodd yr adolygiad ailstrwythuro sefydliadol, a oedd yn cynnwys Adolygiad o Reolwyr Canol yn ogystal ag Adolygiad Ymateb Gweithredol, ei gymeradwyo gan yr Awdurdod ym Medi 2018 ac anelodd y Gwasanaeth gyflawni'r corfflu diwygiedig erbyn yr 31ain o Fawrth 2019.

Cynhaliodd y Gwasanaeth brosiect cyd-leoli yn Y Barri gydag Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaeth Ambiwlans Cymru. Cychwynnodd gwaith yn Llanilltud Fawr ar brosiect cyd-leoli â Heddlu De Cymru, Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaeth Ambiwlans Cymru a Gwylwyr y Glannau a gwblheir yn 2019.

Mae'r Gwasanaeth wedi parhau i gynnal cydymffurfiaeth â'r Fframwaith Cenedlaethol Tân ac Achub wrth hefyd ymrwymo'n weithredol â Phapur Gwyn Llywodraeth Cymru ar Ddiwygio Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru.

Ymatebodd y Gwasanaeth i newidiadau mewn darpariaethau pensiwn o ganlyniad i newidiadau i gynllun pensiwn Diffoddwyr Tân (rheol B5C).

6. Materion a Heriau Llywodraethu Sylweddol ar gyfer 2019-2020

Dros y 12 mis nesaf, bydd y Gwasanaeth yn parhau i ddatblygu'r System Gwybodaeth Rheoli Busnes (SGRhB). Bydd y swyddogaethau pellach a gwmpasir gan y system yn cynnwys gwybodaeth Prosiectau yn ogystal â gwybodaeth ystadegol ychwanegol.

Datblygir system integredig Core HR a Chyflogres ymhellach eleni, gan chwilio am gyflwyno'r elfennau hyfforddi, rhestru, iechyd a diogelwch, monitro absenoldeb drwy salwch a chofnodi amser.

Bydd y Gwasanaeth yn parhau i weithredu a chorffori'r strwythur diwygiedig.

Mae newidiadau i ddeddfwriaeth pensiynau a threth yn parhau i achosi heriau i'r sefydliad ac mae'r gallu i ddelio â materion cymhleth gydag adnoddau cyfredol yn parhau i fod yn bryder gydag amryw o opsiynau'n cael eu harchwilio.

Mae Cyllid y Sector Cyhoeddus hefyd yn parhau'n her. Mae effaith gostyngiadau gwario o fewn y sector cyhoeddus yn fater allweddol i'r Awdurdod a chymerir y setliadau a wynebwr gan awdurdodau lleol i ystyriaeth ar bob adeg pan fydd yr Awdurdod yn gosod ei gyllideb flynyddol. Ystyrir y ffactorau hyn yn ofalus iawn ar bob adeg wrth bennu'r Strategaeth Ariannol Ganoldymor.

Gosododd Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018 y gofyniad i gymeradwyo a chyhoeddi'r cyfrifon erbyn yr 31ain o Fai a'r 31ain o Orffennaf yn eu tro o'r 31ain o Fawrth 2019 (yn flaenorol yr 30ain o Fehefin a'r 30ain o Fedi). Prosiect yw cau'r cyfrifon ar ddiwedd y flwyddyn, ac mae angen i brosiectau llwyddiannus feddu ar fethodoleg rheoli prosiect cadarn. Roedd cynlluniau a pharatoadau i fyrhau'r amserlen yn 2018/19 yn llwyddiannus o'r safbwynt y cwblhawyd a chymeradwywyd y cyfrifon drafft gan y Trysorydd ar Fai'r 31ain, er rhaid peidio â cholli momentwm yn ystod y cam adolygu i sicrhau y gellir cynnal y terfynau amser hyn.

Yn Nhachwedd 2018, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Bapur Gwyn gogyfer ymgynghori - "Diwygio Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru". Cwblhawyd ymateb ymgymghorol llawn ar y newidiadau arfaethedig i drefniadau llywodraethu, cyllido a rheoli perfformiad Awdurdodau Tân ac Achub yn Chwefror 2019. Bydd y Gwasanaeth yn disgwyl ymateb Llywodraeth Cymru i'r ymgynghoriad ac ystyried y goblygiadau ar gyfer yr Awdurdod a'r Gwasanaeth ill dau ar yr adeg hon.

7. Cynlluniau Gweithredu Llywodraethiant

Cynllun Gweithredu Llywodraethiant 2018/2019					
Mater	Cam Gweithredu	Canlyniad	Swyddog Arweiniol	Dyddiad Cwblhau	Cynnydd
Adolygiad Rheolwyr Canol	Adolygu Strwythur Rheolwyr Canol o fewn y Gwasanaeth	Datblygu strwythur Rheolwyr Canol sy'n effeithlon ac yn effeithiol i ddarparu ein gwasanaetha u.	Pennaeth Cyllid	Medi 2018	Adroddwyd a derbyniwyd yr adolygiad hwn gan y Tîm Arwain Gweithredol (TAG) a'r Uwch Dîm Rheoli (UDRh) ym Mehefin 2018 a ffurfiodd rai o elfennau'r adolygiad o'r strwythur sefydliadol a adroddwyd i'r Awdurdod ar y 24ain o Fedi 2018.
Adolygiad Ymateb Gweithredol	Adolygu'r Gofrestr Swyddogion Tactegol	I ddarparu cwmnasiad mewn defnydd effeithlon ac effeithiol o adnoddau i sicrhau hydwythedd mewn digwyddiadau risg uchel posib ac ymarferion ar raddfa fawr.	Pennaeth Rheoli Risg Gweithredol	Medi 2018	Adroddwyd a derbyniwyd yr adolygiad hwn gan y TAG a'r UDRh ym Mehefin 2018 a ffurfiodd rai o elfennau'r adolygiad strwythur sefydliadol a adroddwyd i'r Awdurdod ar y 24ain o Fedi 2018.

Cynllun Gweithredu Llywodraethiant 2018/2019					
Mater	Cam Gweithredu	Canlyniad	Swyddog Arweiniol	Dyddiad Cwblhau	Cynnydd
Adolygiad o strwythur sefydliadol i ddarparu amcanion Corfforaethol	Gweithredu strwythur newydd i gefnogi blaenoriaethau strategol cytunedig	Prosiectau strategol a gyflawnwyd	TAG	Medi 2018	Adroddwyd y strwythur diwygiedig i'r Awdurdod ar y 24ain o Fedi 2018. Cymeradwyodd yr Awdurdod y strwythur diwygiedig ac mae'r Gwasanaeth yn anelu at weithredu'r strwythur newydd erbyn yr 31 ^{ain} o Fawrth 2019.
Cam 2 o Gyflwyno Core	Caiff system integredig Core HR a Chyflogres ei ddatblygu ymhellach eleni, gan chwilio am gyflwyno'r elfennau hyfforddi, rhestru, iechyd a diogelwch, monitro absenoldeb drwy salwch a chofnodi amser.	Rheoli Perfformiad a phenderfynu gwell drwy ddefnydd system sengl	Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol	Mawrth 2019	Cafodd system integredig Core HR a Chyflogres y Gwasanaeth ei ddatblygu ymhellach eleni wrth gyflwyno'r elfennau treuliau a recriwtio ar-lein. Mae elfennau eraill yn parhau i gael eu datblygu.

Cynllun Gweithredu Llywodraethiant 2018/2019					
Mater	Cam Gweithredu	Canlyniad	Swyddog Arweiniol	Dyddiad Cwblhau	Cynnydd
Cefnogi'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus	Cefnogi'r naw BGC rydym yn eu cefnogi wrth ddarparu eu Cynlluniau Llesiant Lleol	I sicrhau y byddwn yn gallu darparu yn erbyn gofynion a disgwyliadau amcanion pob Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus heb effeithio darpariaeth gwasanaethau'r sefydliad o ddydd i ddydd.	TAG	Mawrth 2019	Mae'r Gwasanaeth yn parhau i gefnogi'r 9 BGC yn Ne Cymru, yn gweithio mewn partneriaeth i gyflawni'r cynlluniau BGC integredig.
Prosiectau Cyd-leoli	I adolygu prosiectau posib ar gyfer cyd-leoli â phartneriaid Golau Glas a Sector Cyhoeddus.	I ddarparu cwrmpasiad wrth ddefnyddio adnoddau yn effeithlon ac effeithiol i sicrhau hydwythedd i wasanaethau brys.	Pennaeth Cyllid	Mawrth 2019	Cyflawnodd y Gwasanaeth brosiect cyd-leoli yn Y Barri gydag Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaeth Ambiwylans Cymru. Cychwynnodd gwaith yn Llanilltud Fawr ar brosiect cyd-leoli â Heddlu De Cymru, Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaeth Ambiwylans Cymru a Gwylwyr y Glannau a gwblheir yn 2019.

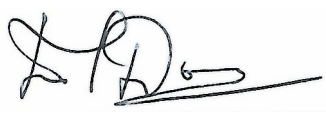
Cynllun Gweithredu Llywodraethiant 2018/2019					
Mater	Cam Gweithredu	Canlyniad	Swyddog Arweiniol	Dyddiad Cwblhau	Cynnydd
Eiriolwyr Aelodau	Aelodau Arweiniol i'w penodi fel Eiriolwyr mewn swyddogaethau allweddol o'r Gwasanaeth i ddarparu craffu ychwanegol. Cyfarfodydd i'w trefnu wedi pob cyfarfod o'r AT rhwng Eiriolwyr a'r Pennaeth Adran perthnasol ar gyfer y swyddogaethau canlynol: • TGCh • Eiddo • Fflyd • Offer Gweithredol ac Offer Personol Unigol	Bydd penodi Aelod enwebedig ac arweinydd portffolio i bob un o'r strategaethau rheoli asedau (Eiddo, Fflyd a TGCh) yn sicrhau ymgysylltiad digonol wrth gyflenwi a monitro'r Rhaglen Gyfalaf.	Swyddog Monitro	Medi 2018	Adnabuwyd, penodwyd a chymeradwywyd Eiriolwyr Aelodau Allweddol gan gyfarfod y Grŵp Craffu CARh yn Hydref 2018.
Adolygiad Trefniant Craffu	I adolygu'r trefniadau craffu i weithgorau.	I sicrhau y cymhwysir craffu grymus i broses benderfynu'r pwyllgorau.	Swyddog Monitro	Medi 2018	Cymeradwywyd sefydlu'r Grŵp Craffu CARh yng Nghyfarfod Cyffredinol Blynnyddol yr Awdurdod ym Mehefin 2018

Cynllun Gweithredu Llywodraethu 2019/2020				
Mater	Cam Gweithredu	Canlyniad	Swyddog Arweiniol	Dyddiad Cwblhau
Cau Cyfrifon Ynghynt	I gymeradwyo a chyhoeddi'r cyfrifon erbyn yr 31ain o Fai a'r 31 ain o Orffennaf yn eu tro o'r 31ain o Fawrth 2019 (y 30ain o Fehefin a'r 30ain o Fedi yn flaenorol)	Bydd cau'r cyfrifon ynghynt yn llwyddiannus ar ddiwedd y flwyddyn yn caniatáu archwilio cynharach gan sicrhau cydymffurfiaeth â Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018	Pennaeth Cyllid	Gorffennaf 2019
Diwygio Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru	Ymateb i'r gofynion a roddwyd ar y sefydliad	Bydd y Gwasanaeth yn cydymffurfio â gofynion gan Lywodraeth Cymru ac yn gallu tystiolaethu Llywodraethiant, trefniadau Ariannol a rheoli perfformiad.	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol.	I'w benderfynu yn amodol ar ymateb Llywodraeth Cymru i'r Papur Gwyn.
Brecsit	Darparu cynllunio a hydwythedd digonol drwy'r Broses Brecsit	Bydd y Gwasanaeth yn parhau i ddarparu pob swyddogaeth yn ystod proses Brecsit a thu hwnt.	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Technegol	Mawrth 2020
Apeliadau Pensiynau	I brosesu apeliadau sy'n deillio o benderfyniad Buddion Pensiynau Ychwanegol (BPY).	Apeliadau a benderfynwyd	TAG Panel Apeliadau Pensiynau (Aelod)	Yn ôl y broses.
Sicrhau lefel uchel o Barodrwydd Gweithredol.	Datblygu mecanweithiau adrodd strwythuredig o sicrwydd ac ymarfer ar draws adrannau Gweithrediadau a chynnal.	Bydd y Gwasanaeth yn barod i ddarparu'r amrediad cyfan o swyddogaethau a ddisgwylir drwy ddeddfwriaeth a gallu tystiolaethu'r lefel uchel hon o barodrwydd.	Cyfarwyddwr Darparu Gwasanaethau	Mawrth 2020
Dogfennau Cyfansoddiadol	I adolygu a diweddarau Dogfennau Cyfansoddiadol y Gwasanaeth	Diweddarir y dogfennau cyfansoddiadol i adlewyrchu Strwythur diwygiedig y sefydliad.	Dirprwy Swyddog Monitro	Rhagfyr 2019

8. Bwriadwn gymryd camau i fynd i'r afael â phob un o'r materion uchod i ddyrchafu ein trefniadau llywodraethu ymhellach yn ystod y flwyddyn sy'n dod fel yr amlinellwyd yn y cynllun uchod. Rydym yn fodlon fod y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am welliannau a adnabuwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd a byddwn yn monitro'u cyflenwad a'u defnydd fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf. Fodd bynnag, o ganlyniad

i ddylanwadau allanol sydd y tu hwnt i'n rheolaeth, efallai ni fydd yn bosib cyflawni popeth a adnabuwyd.

Gellir canfod dogfennau mewnol y cyfeiriwyd atynt o fewn y datganiad hwn ar ein gwefan ar [://www.decymru-tan.gov.uk/](http://www.decymru-tan.gov.uk/)

Arwyddwyd: 	Arwyddwyd:
Cadeirydd yr Awdurdod Tân ac Achub	Prif Swyddog Tân
Dyddiad: 29-7-2019	Dyddiad: 29.07.2019.

ADRODDIAD YR ARCHWILWYR

Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Awdurdod Tân ac Achub De Cymru

Adroddiad ar archwiliad datganiadau ariannol

Safbwynt

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol:

- Awdurdod Tân ac Achub De Cymru; a
- Chyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân.

am y flwyddyn a ddaeth i ben ar yr 31ain o Fawrth 2019 yn unol â Deddf Archwilio Gyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifo Awdurdod Tân ac Achub De Cymru'n cynnwys y Datganiad Symud Cronfeydd, y Datganiad Incwm a Gwariant Cryno, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian a'r nodiadau perthnasol, gan gynnwys crynodeb o bolisiâu cyfrifo sylweddol.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân yn cynnwys Cyfrif y Gronfa a'r Datganiad Asedau Net.

Mae'r fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd o fewn eu paratoad yn gyfraith gymwys a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019 yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh)

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi golwg gwir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Tân ac Achub De Cymru fel y mae ar yr 31ain o Fawrth 2019 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben; ac
- fe'u paratowyd yn gywir yn unol â gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019.

Sail ar gyfer safbwynt

Cynhaliais f'archwiliad yn unol â chyfraith gymwys a'r Safonau Archwilio Ariannol Rhyngwladol yn y DU (SAARh (y DU)). Disgrifiwyd fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny ymhellach o fewn adran cyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol o f'adroddiad. Rwyf yn annibynnol o'r Awdurdod Tan ac Achub yn unol â'r gofynion moesol sy'n berthnasol i f'archwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU gan gynnwys Safon Foesol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac fe gyflawnais fy nghyfrifoldebau moesol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio a gesglais yn ddigonol a phriodol i roi sail i fy safbwynt.

Casgliadau sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol

Does gen i ddim i'w hadrodd mewn perthynas â'r materion dilynol ynghylch pa SAARh (y DU) sy'n ofynnol i mi adrodd i chi, lle:

- nid yw defnydd y sail ar gyfer busnes gweithredol o gyfrifo wrth baratoi'r datganiadau ariannol; neu
- lle na ddatgelodd y swyddog ariannol cyfrifol unrhyw gam-ddatganiadau materol a adnabuwyd o fewn y datganiadau ariannol a all daflu amheuaeth sylweddol ynghylch gallu'r Awdurdod Tan ac Achub i barhau i fabwysiadu sail cyfrifo'r busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis fan leiaf o'r dyddiad lle awdurdodwyd y datganiadau ariannol i'w cyhoeddi.

Gwybodaeth Arall

Y swyddog ariannol cyfrifol sy'n gyfrifol am y wybodaeth arall sydd o fewn yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth a gynhwyswyd o fewn yr adroddiad blynyddol, heblaw am y datganiadau ariannol ac adroddiad yr archwilydd. Nid yw fy safbwynt ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, heblaw i'r graddau a fynegir yn groyw fel arall yn hwyrach yn f'adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd drwy hyn.

Mewn cysylltiad â'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb yw darllen y wybodaeth arall ac adnabod anghysonderau materol â'r datganiadau ariannol archwiliedig ac adnabod unrhyw wybodaeth sydd o bosib yn faterol anghywir ar sail, neu sy'n faterol anghyson â'r wybodaeth a gaffaelwyd gennyf wrth gyflawni'r archwiliad. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gam-ddatgan neu anghysonderau materol posib, byddaf yn ystyried y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Adrodd ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, ar sail y gwaith a ymgwymerwyd ag ef yng nghwrs f'archwiliad:

- paratowyd y wybodaeth a gynhwyswyd o fewn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar eu cyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac fe baratowyd yr Adroddiad Naratif yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifo Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019;
- Mae'r wybodaeth a roddwyd o fewn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar eu cyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol, a pharatowyd y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn unol â'r cyfarwyddyd.

Materion y byddaf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth yr Awdurdod Tan ac Achub a'i amgylchedd a gasglwyd yng nghwrs yr archwiliad, ni adnabyddais gam-ddatganiadau materol o fewn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Does gennyf ddim i'w hadrodd mewn perthynas â'r materion canlynol, yr adroddaf i chi, os, yn fy marn i:

- ni gadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol;
- nid yw'r datganiadau cyfrifo yn gytûn â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd angen arnaf ar gyfer f'archwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Tystiaf fy mod wedi cwblhau archwiliad o gyfrifon Awdurdod Tân ac Achub De Cymru yn unol â gofynion Deddf Archwilio Gyhoeddus (Cymru) 2004 a'r Cod Ymarfer Archwilio a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol ar gyfer y datganiadau ariannol

Fel yr eglurwyd yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau i'r Datganiad o Gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi golwg gwir a theg, ac i'r fath reolaeth fewnol a bennir yn angenrheidiol gan y swyddog ariannol cyfrifol i alluogi paratoi'r datganiad o gyfrifon sy'n rhydd rhag cam-ddatgan materol, p'un ai o ganlyniad i dwyll neu gamgymeriad.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, y swyddog ariannol cyfrifol sy'n gyfrifol am asesu gallu'r Awdurdod Tan ac Achub i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel bo'n gymwys, materion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a chan ddefnyddio'r sail cyfrifo busnes gweithredol, heblaw lle pennir ei fod yn amhriodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol

F'amcanion yw caffael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un ai ydy datganiadau ariannol ar y cyfan yn rhydd rhag cam-ddatganiadau materol, naill ai o ganlyniad i dwyll neu gamgymeriad, ac i gyhoeddi adroddiad yr archwilydd sy'n cynnwys fy safbwynt i. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n warant bydd archwiliad a gynhaliwyd yn unol â SAARh (y DU) bob tro'n canfod cam-ddatganiad materol pan fydd yn bodoli. Gall cam-ddatganiadau godi o achos twyll neu gamgymeriad ac fe'u hystyrir yn faterol os, yn unigol neu'n dorfol, gellir disgwyl iddynt yn rhesymol i ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a gymerwyd ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Lleolir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol, www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn ffurfio rhan o'm hadroddiad archwilio.

Anthony J Barrett
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Ynghylch ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru
31 Gorffennaf 2019

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CRYNO (DIGC)

2017/18				2018/19			
Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000		Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000	
73,522	-4,922	68,600	Costau Ymladd Tanau	111,814	-3,938	107,876	
73,522	-4,922	68,600	Costau Gwasanaethau	111,814	-3,938	107,876	
0	-12	-12	Incwm a gwariant gweithredol arall (nodyn 7)	0	-114	-114	
24,935	-72	24,863	Incwm a gwariant cyllid a buddsoddi (nodyn 8)	25,109	-73	25,036	
0	-71,367	-71,367	Trethiant ac incwm grant amhenodol (nodyn 9)	0	-72,566	-72,566	
		22,084	Diffyg Darparu Gwasanaethau			60,232	
		28,279	Ailfesur y budd net diffiniedig (ased) / rhwymedigaeth (nodiadau 22 a 35)			-8,840	
		28,279	Gwariant ac (Incwm) Cynhwysfawr Arall (GICA)			-8,840	
		50,363	Cyfanswm y Gwariant ac (Incwm) Cynhwysfawr			51,392	

DATGANIAD SYMUD CRONFEYDD (DSC)

	Balans y Gronfa Gyffredinol £000	Cronfeydd Cronfa Gyffredinol a Glustnodwyd £000	Cronfa Derbynion Cyfalaf £000	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddadwy £000	Cronfeydd annefnyddadwy £000	Cyfanswm Cronfeydd yr Awdurdod £000
Balans ar yr 31ain o Fawrth 2018 a ddygwyd ymlaen	-3,000	-14,975	-787	-18,762	885,787	867,025
Cyfanswm y Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr	60,232	0	0	60,232	-8,840	51,392
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail cyllido o dan reoliadau (Nodyn 3)	-61,040	3,335	-114	-57,819	57,819	0
(Cynnydd)/Gostyngiad net cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd a Glustnodwyd	-808	3,335	-114	2,413	48,979	51,392
Trosglwyddiadau i'r/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd	808	-808	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2018/19	0	2,527	-114	2,413	48,979	51,392
Balans ar yr 31ain o Fawrth 2019 a ddygwyd ymlaen	-3,000	-12,448	-901	-16,349	934,766	918,417

	Balans y Gronfa Gyffredinol £000	Cronfeydd Cronfa Gyffredinol a Glustnodwyd £000	Cronfa Derbynyion Cyfalaf £000	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy £000	Cronfeydd annefnyddiadwy £000	Cyfanswm Cronfeydd yr Awdurdod £000
Balans ar yr 31ain o Fawrth 2017 a ddygwyd ymlaen	-3,000	-15,591	-752	-19,343	836,005	816,662
Cyfanswm y Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr	22,084	0	0	22,084	28,279	50,363
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail cyllido o dan reoliadau (Nodyn 3)	-21,746	278	-35	-21,503	21,503	0
(Cynnydd)/Gostyngiad net cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd a Glustnodwyd	338	278	-35	581	49,782	50,363
Trosglwyddiadau i'r/(o'r) Cronfeydd a Glustnodwyd	-338	338	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2017/18	0	616	-35	581	49,782	50,363
Balans ar yr 31ain o Fawrth 2018 a ddygwyd ymlaen	-3,000	-14,975	-787	-18,762	885,787	867,025

Y FANTOLEN

Mawrth 31 2018		Mawrth 31 2019	
£000		£000	Nodiadau
80,500	Eiddo, Peiriannau Trymion ac Offer	79,614	10
275	Asedau anffiniol	176	
600	Dyledwyr Hirdymor	500	14
81,383	Asedau Hirdymor	80,290	
701	Rhestrau Eiddo	727	
4,372	Dyledwyr Byrdymor	6,186	14
7,304	Arian a Chywerthoedd Arian	6,354	15
5,000	Buddsoddi Byrdymor	0	13
17,377	Asedau Cyfredol	13,267	
-81	Rhwymedigaethau Byrdymor	-9	34
-3,274	Benthyca Byrdymor	-4,855	11
-4,796	Credydwyr Byrdymor	-4,030	16
-38	Darpariaethau	-38	17
-8,189	Rhwymedigaethau Cyfredol	-10,549	
-30,987	Benthyca Hirdymor	-26,478	11
-4,699	Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill - MCP	-4,690	34
-921,910	Rhwymedigaethau sy'n gysylltiedig â chynlluniau pensiwn buddion diffiniedig	-971,874	35
-957,596	Rhwymedigaethau Hirdymor	-1,003,042	
-867,025	Asedau Net	-918,417	
-18,762	Cronfeydd Defnyddadwy	-16,349	18
885,787	Cronfeydd andefnyddadwy	934,766	19
867,025	Cyfanswm Cronfeydd	918,417	

DATGANIAD LLIF ARIAN

2017/18		2018/19
£000		£000
22,084	Diffyg Net am ddarparu gwasanaethau (DIGC a nodyn 24)	60,232
-27,665	Addasiadau i warged neu ddiffyg net ynghylch darparu gwasanaethau ar symudiadau heb fod yn arian (nodyn 24)	-61,915
-1,644	Addasiadau am eitemau a gynhwysir yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi ac ariannol (nodyn 24)	-1,534
-7,225	Llifoedd arian (i mewn)/all-lif net o Weithgareddau Gweithredol	-3,217
5,007	Gweithgareddau Buddsoddi (nodyn 25)	-455
5,402	Gweithgareddau Ariannol (nodyn 25)	4,622
3,184	(Cynnydd) neu ostyngiad net mewn arian neu gywerthoedd arian	950
10,488	Arian a chywerthoedd arian ar gychwyn y cyfnod adrodd	7,304
7,304	Arian a chywerthoedd arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd (nodyn 15)	6,354

Nodyn

Darperir ymddatodiad manwl o'r uchod yn nodiadau 24 a 25

POLISIÂU CYFRIFO

CYFFREDINOL

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod ar gyfer y flwyddyn ariannol 2018/19 ynghyd â'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn, yr 31ain o Fawrth, 2019. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad o Gyfrifon blyneddol gan Reoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) 2014, yn unol ag arferion cyfrifo priodol. Mae'r arferion hyn yn bennaf yn cynnwys y Cod Ymarfer ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018/19 (Y Cod) a gefnogwyd gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh) a chanllawiau statudol a roddwyd o dan Adran 12 o Ddeddf 2003.

Yr arfer gyfrifo a fabwysiedir yn y Datganiad o Gyfrifon yn bennaf yw cost hanesyddol, a addaswyd gan ailbrisiad rhai categorïau o asedau ac offer ariannol nad sy'n gyfredol.

INCWM A GWARIANT CRONIADAU

Yn y cyfrifon refeniw, cyfrifir am incwm a gwariant, yn net o DAW, yn y flwyddyn maent yn deillio, nid wrth wneud neu dderbyn taliadau arian parod yn unig. Yn benodol:

- Cyfrifir am ffioedd, taliadau a rhent sy'n ddyledus fel incwm ar y dyddiad y darpara'r Awdurdod y nwyddau neu'r gwasanaethau perthnasol.
- Cofnodir Cyflenwadau fel gwariant pan gânt eu defnyddio. Lle bydd bwlch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a'r dyddiad y cânt eu defnyddio, fe'u nodir fel stoc ar y Fantolen.
- Prisir gweithiau fel gwariant pan gânt eu cwblhau. Cyn hynny, fe'u nodir ar y Fantolen fel gwaith sy'n mynd rhagddo.
- Cyfrifir llog sy'n daladwy ar fenthyciadau ac a dderbynnir ar fuddsoddiadau ar sail y gyfradd log effeithiol i'r offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na'r llifoedd arian a benderfynwyd neu a bennwyd gan y cytundeb.
- Lle cafodd incwm a gwariant eu cydnabod ond ni dderbyniwyd neu ni thalwyd yr arian, cofnodir dyledwr neu gredydwr ar gyfer y swm perthnasol yn y Fantolen. Os oes amheuaeth y telir y dyledion, nodir balans dyledwyr a chodir tâl ar y refeniw am yr incwm na fydd o bosib yn cael ei gasglu.

ARIAN A CHYWERTHOEDD ARIAN

Cynrychiolir arian drwy arian mewn llaw ac ernesau â sefydliadau ariannol a gaiff ei ad-dalu yn ddi-gosb ar rybudd o nid yn hwy na 24 awr. Buddsoddiadau hynod rydd yw cywerthoedd arian sy'n drosglwyddadwy yn barod i symiau hysbys o arian mewn dim mwy na thri mis heb risg ansylweddol o newid o ran eu gwerth.

COSTAU I REFENIW AM ASEDau NAD SY'N GYFREDOL

Debydir costau gwasanaethau â'r symiau canlynol i gofnodi cost dal asedau nad sy'n gyfredol yn ystod y flwyddyn:

- Dibrisiant a briodolir i asedau a ddefnyddiwyd gan y Gwasanaeth

- Colledion ail-brisio ac amhariad ar asedau a ddefnyddiwyd gan y Gwasanaeth lle nad oes enillion cronrus o fewn y Gronfa Ailbrisio yn erbyn y colledion y gellir eu dileu
- Amorteiddio asedau sefydlog a briodolir i'r gwasanaeth

Nid yw'n ofynnol i'r Awdurdod godi cyfraniadau i ariannu colledion dibrisiant, ailbrisiaid ac amharu neu amorteiddio. Fodd bynnag, mae'n ofynnol gwneud cyfraniad blynyddol o'r refeniw tuag at ostyngiad yn ei ofyniad benthyca cyfansymiol. Felly amnewidir dibrisiant, ailbrisiaid a cholledion amharu ac amorteiddio gan gyfraniadau a wnaed o Falansau'r Gronfa Gyffredinol, h.y. darpariaeth isafswm refeniw (DIR) a gwariant cyfalaf i'r cyfrif refeniw (GCCR) drwy law trosglwyddiad addasu â'r Cyfrif Cymhwyso Cyfalaf yn y GICA.

BUDDION GWEITHWYR

Buddion sy'n daladwy yn ystod cyflogaeth

Adnabyddir cyflogau a thaliadau sy'n gysylltiedig â chyflogaeth yn y cyfnod lle derbyniwyd gwasanaeth gan weithwyr. Adnabyddir cost hawliadau gwyliau blynyddol a enillwyd ond na chymerwyd gan weithwyr ar ddiwedd y cyfnod ("absenoldebau cronrus") yn y datganiadau ariannol i'r graddau y caniateir i weithwyr gario gwyliau ymlaen i'r cyfnod dilynol.

Buddion Terfynu

Symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i derfynu cyflogaeth swyddog cyn dyddiad arferol ymddeol neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddiad/ymddeoliad gwirfoddol yw Buddion Terfynu. Codir y costau hyn ar sail cymhwyso pan fydd yr Awdurdod yn gwbl ymroddedig i derfynu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu'n gwneud cynnig i annog diswyddo gwirfoddol.

Lle bydd buddion terfynu yn cynnwys dyrchafiad pensiynau, mae darpariaethau statudol yn gofyn y telir y swm sy'n daladwy i falans y Gronfa Gyffredinol gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu i'r pensiynwr o fewn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifwyd yn ôl y safonau cyfrifo perthnasol. Yn y Datganiad Symud Cronfeydd, mae angen dyraniadau i mewn ac allan o'r Gronfa Bensiwn i ddileu credydau a debydau tybiannol i daliadau chwyddo buddion terfynu pensiynau a'u hamnewid â debydau am yr arian a delir i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau taladwy o'r fath fydd heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

BUDDION ÔL-GYFLOGAETH

Pensiynau

Mae'r Awdurdod yn cyfranogi mewn cynlluniau pensiwn penodol i Ddiffoddwyr Tân ac aelodau staff corfforaethol. Mae'r cynlluniau fel a ganlyn:

1. Cynlluniau Pensiwn y Diffoddwyr Tân (CPDT)

Cynlluniau buddion diffiniedig heb eu hariannu yw'r cynlluniau pensiwn i Ddiffoddwyr Tân, sy'n golygu nad oes unrhyw asedau buddsoddi yn adeiladu i dalu rhwymedigaethau'r pensiynau, ac mae'n rhaid cynhyrchu arian i fodloni'r gwir daliadau pensiwn wrth iddynt ddod yn daladwy. Mae cyfraniadau'r gweithiwr a'r cyflogwr yn seiliedig ar ganran o dâl pensiynadwy a osodwyd yn genedlaethol

gan Lywodraeth Cymru ac mae hyn yn destun ailwerthusiad teirblwydd gan Adran Actwaraidd y Llywodraeth (AALI).

Caiff y gronfa bensiwn ei thrin fel datganiad incwm a gwariant ar wahân o fewn y Datganiad o Gyfrifon ac fe'i diogelir i sicrhau eglurdeb cyfrifeg - gweler nodiadau 21, 34 a 'Chronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân' am fwy o fanylion. Drwy'r Gronfa Bensiwn y cyflawna'r Awdurdod ei gyfrifoldeb dros dalu pensiynau swyddogion sydd wedi ymddeol, eu goroeswyr ac eraill sy'n gymwys ar gyfer buddion o dan y Cynllun.

Datgelir amcangyfrif o rwymedigaethau hirdymor yr Awdurdod i gwrdd â'r costau hyn mewn nodyn i'r cyfrifon fel sy'n ofynnol gan SAARh 19.

2. Staff Corfforaethol ac Ystafell Reoli

Cynllun wedi'i hariannu yw hwn gyda phensiynau a dalwyd gan gronfeydd buddsoddi blaenorol a reolwyd gan Gynllun Pensiwn Cyngor Bwrdeistref Rhondda Cynon Taf ("y Gronfa") sy'n rhan o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL). Actwariaid sy'n pennu cyfradd cyfraniadau'r cyflogwr. Telir costau pellach, sy'n codi o ran rhai pensiynau a delir i weithwyr sydd wedi ymddeol ar sail heb eu hariannu. Gweler nodyn 34 am ragor o fanylion.

DIGWYDDIADAU WEDI'R CYFNOD ADRODD

Digwyddiadau wedi'r cyfnod adrodd yw'r digwyddiadau hynny, yn ffafriol neu'n anffafriol ill dau, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad y cymeradwyir y datganiadau ariannol i'w cyhoeddi. Gellir adnabod dau fath o ddigwyddiad.

- a) y rhai hynny sy'n darparu tystiolaeth o amodau a oedd yun bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd (digwyddiadau addasadwy), a'r
- b) sawl sy'n nodweddiadol o'r amodau a gododd wedi'r cyfnod adrodd (anaddasadwy).

YMADAWIAD Y DU O'R UNDEB EWROPEAIDD

Taniodd Llywodraeth y Deyrnas Unedig Erthygl 50 o Gytuniad Lisbon ar Fawrth y 29ain 2017 i ddechrau'r broses o adael yr Undeb Ewropeaidd. Cychwynnodd y trafodaethau o blaid gadael ym Mehefin 2017 ac maen nhw'n parhau.

Nid oes newidiadau uniongyrchol i ofynion adrodd a bydd yr Awdurdod yn parhau i fonitro effeithiau hirdymor a byrdymor hydarthedd y farchnad, ffrydiau cyllido a'r effaith ar werth teg asedau a rhwymedigaethau ariannol. Ystyrir y risgiau sy'n gysylltiedig â'r rhain ar lefel strategol.

ADDASIADAU CYFNODAU BLAENOROL, NEWIDIADAU MEWN POLISI'AU CYFRIFO AC AMCANGYFRIFON A GWALLAU

Gall addasiadau cyn cyfnod godi o ganlyniad i newid ym mholisi'au cyfrifo neu i gywiro camsyniad materol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo yn rhagolygol, h.y. yn y blynyddoedd cyfredol a'r blynyddoedd i ddod a effeithiwyd gan y newid a lle na chyfyd cyfnod addasu blaenorol.

Gwneir newidiadau mewn arferion cyfrifo pan ofynnwyd amdanynt gan arferion cyfrifo cywir yn unig neu pan fydd y newid yn rhoi gwybodaeth fwy cyfrifol a pherthnasol am

effeithiau trafodion, digwyddiadau ac amodau eraill ar safle ariannol yr Awdurdod neu ei berfformiad ariannol. Lle gwneir newid, caiff ei gymhwyso yn ôl-weithredol (oni bai y nodir fel arall) wrth addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol, fel petai'r polisi newydd wedi'i gymhwyso erioed.

Cywirir gwallau materol a ganfuwyd o fewn ffigyrau cyfnod blaenorol yn ôl-weithredol wrth ddiwygio balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod.

OFFER ARIANNOL

Rhwymedigaethau Ariannol

Adnabyddir rhwymedigaethau ariannol ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac fe gânt eu mesur ar y cychwyn ar werth teg a'u cario yn ôl eu cost wedi'u hamorteiddio. Mae'r taliadau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Chyfalaf o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cryno (DIGC) gogyfer llog sy'n daladwy yn seiliedig ar swm a gariwyd y rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan gyfradd effeithiol llog yr offeryn. Y gyfradd log effeithiol yw'r gyfradd sy'n disgowntio taliadau arian parod y dyfodol yn union dros gyfnod bywyd yr offeryn i'r swm yr adnabuwyd ef yn wreiddiol.

Mae hyn yn golygu, ar gyfer mwyafrif benthyciadau'r Awdurdod, y swm a gyflwynwyd i'r Fantolen yw'r prif swm ad-daladwy sy'n weddill (ynghyd â llog a gronnwyd os yn gymwys); a'r llog a godwyd ar y DIGC yw'r swm sy'n daladwy am y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthycia.

Asedau Ariannol

Nodir asedau ariannol ar sail dull dosbarthu a mesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer dal asedau ariannol a'u nodweddion llif arian. Mae tri phrif ddsbarth o asedau ariannol a fesurwyd ar:

- gost wedi'u hamorteiddio
- werth teg drwy law elw neu golled (GTEG), a
- werth teg drwy incwm cryno arall (GTICA)

Model busnes yr Awdurdod yw dal buddsoddiadau i gasglu llifoedd arian cytundebol. Felly, nodir asedau ariannol fel cost wedi'i hamorteiddio.

Asedau Ariannol a Fesurwyd ar Gost Wedi'i Hamorteiddio

Cydnabyddir asedau ariannol a fesurir ar gost wedi'i hamorteiddio ar y Fantolen pan fydd yr Awdurdod yn dod yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac fe'u mesurwyd yn wreiddiol ar werth teg. Wedi hyn, fe'u mesurwyd yn ôl eu cost wedi'u hamorteiddio. Selir credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Chyfalaf o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cryno (DIGC) gogyfer llog sy'n dderbyniadwy yn seiliedig ar swm a gariwyd yr ased, wedi'i luosi gan gyfradd effeithiol llog yr offeryn. Am asedau ariannol a ddelir gan yr Awdurdod, golyga hyn mai'r swm a gyflwynwyd i'r Fantolen yw'r prif swm ad-daladwy sy'n weddill (ynghyd â llog a gronnwyd os yn gymwys) a'r llog a godwyd ar y DIGC yw'r swm sy'n dderbynadwy am y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthycia.

Caiff unrhyw enillion neu golledion sy'n deillio wrth ddad-adnabod ased eu credydu neu'u debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Chyfalaf o fewn y DIGC.

Model Colled Credyd Disgwyliedig

Mabwysiadodd yr Awdurdod agwedd seml at amhariad a mesur colledion Dedybwyr Masnach a Benthyciadau i Drydydd Parti ar swm sy'n gydradd â cholled bywyd disgwyliadwy defnyddio darpariaeth yn bennaf ar sail oedran y ddyled. Mae'r dull hwn yn sicrhau adnabyddiaeth gynnar amhariad asedau ariannol.

GRANTIAU A CHYFRANIADAU'R LLYWODRAETH

Caiff grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti eu cydnabod fel incwm ar y dyddiad pan fo'r Awdurdod yn bodloni amodau hawl, mae sicrwydd rhesymol y derbynnir yr arian a bod y grant ar gyfer gwariant a wnaed eisoes, neu fod disgwyliad rhesymol yn bodoli. Cyfatebir grantiau refeniw yng nghyfrifon refeniw'r gwasanaeth â'r gwariant gwasanaeth y maent yn gysylltiedig â hwy. Credydir grantiau ar gyfer gwariant cyffredinol ar waelod y DIGC wedi Gwariant Gweithredol Net.

RHESTRAU EIDDO A CHYTUNDEBAU HIRDYMOR

Cynhwysir rhestrau eiddo o fewn y fantolen ar gost leiafswm neu Werth Net Dichonadwy (GND). Aseinir cost y rhestrau eiddo wrth ddefnyddio'r Dull Cost Gyfansymiol (DCG).

PRYDLESAU

Lesoedd Cyllid

Lle i bob pwrpas ysgwyddir holl risgiau a gwobrwyon perchnogaeth ased a leswyd gan yr Awdurdod, caiff yr ased ei gofnodi fel Eiddo, Peiriannau Trymion ac Offer a chofnodir rhwymedigaeth gyfatebol. Y gwerth lle adnabyddir y ddau yw'r lleiaf o werth teg yr ased neu werth presennol y taliad lleiafswm les, a ddisgowntiwyd drwy ddefnyddio cyfradd llog goblygedig y les. Y gyfradd oblygedig yw honno sy'n cynhyrchu cyfradd llog cyfnodol cyson ar y rhwymedigaethau sy'n weddill. Adnabyddir asedau a rhwymedigaethau ar gychwyn y les, ac fe'u hanadnabyddir pan ryddheir neu diddymir y rhwymedigaeth neu pan fydd yn dod i ben. Rhennir y rhent blynyddol rhwng ad-daliad y rhwymedigaeth a chost cyllid. Cyfrifir y gost ariannol flynyddol wrth gymhwyso'r raddfa Incwm cyllid a buddsoddi a gwariant llog goblygedig i'r rhwymedigaeth sy'n weddill ac fe delir hyn i'r Incwm a Gwariant Cyllid a Buddsoddi o fewn y DIGC.

Lesoedd Gweithredol

Lle bo asedau ar gael i'w defnyddio o dan drefniadau prydlesu, codir y rhenti sy'n daladwy ar gost y gwasanaeth ar sail linol waeth beth yw'r trefniadau talu. Gan nad yw'r Awdurdod yn berchen ar yr asedau hyn, nid yw'r gost yn ymddangos yn y Fantolen.

EIDDO, PEIRIANNAU TRYMION, OFFER AC ASEDAU ANFFINIOL

Cydnabyddiad

Cyfalafir gwariant ar gaffael, creu neu ddyrchafu eiddo, peiriannau trymion, offer ac asedau anffiniol ar sail gronnus, ar yr amod ei fod yn debygol y bydd buddion economaidd y dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r eitem yn llifo i'r Awdurdod a gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Codir tâl am wariant sy'n cynnal ond nad sy'n ychwanegu at botensial ased i ddarparu buddion economaidd neu

botensial gwasanaeth i'r dyfodol (h.y. atgyweiriadau a gwaith cynnal a chadw) fel cost traul pan y'i codir.

Cyfalafir Eiddo, Peiriannau Trymion, Offer ac Asedau Anffiniol lle:

- y'u delir i'w ddefnyddio i ddarparu gwasanaethau;
- mae'n debygol bydd buddion economaidd y dyfodol yn llifo i'r Awdurdod, neu lle bydd gwasanaeth o bosib yn cael ei ddarparu iddo;
- disgwylir ei defnyddio am fwy nag un flwyddyn ariannol;
- y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy;
- bydd cost yr ased unigol yn £10,000 o leiaf;
- mae'r eitemau'n ffurfio grŵp o asedau a gostiodd o leiaf £250 yn unigol, ond yn gyfansymiol, maent yn costio o leiaf £10,000, lle mae'r asedau yn swyddogaethol gyd-ddibynnol, bod ganddynt ddyddiadau pryniant cydamserol bras, a rhagdybir iddynt gael dyddiadau gwaredu cydamserol a'u bod o dan reolaeth rheoli sengl; a lle
- mae'r eitemau'n ffurfio rhan o'r cymhwysiad cychwynnol a chost sefydlu adeilad newydd neu adnewyddiad gorsaf neu swyddfeydd, er gwaetha ei gost unigol neu dorfol. Lle bydd ased mawr, er enghraifft adeilad, yn cynnwys nifer o gydrannau â bywydau ased sy'n sylweddol wahanol, e.e. peiriannau trymion ac offer, caiff y cydrannau hynny eu trin fel asedau ar wahân ac fe'u dibrisir dros gyfnod eu bywydau economaidd defnyddiol eu hunain.

Mesuriad (Sail Prisiad)

Mesurwyd yr holl eiddo, peiriannau trymion ac offer yn wreiddiol ar gost, yn cynrychioli'r costau sy'n uniongyrchol briodoladwy i gaffael neu adeiladu'r ased a'i gludo i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol iddo fod yn alluog i weithredu yn y modd y bwriadwyd gan reolwyr.

Prisir eiddo'n ddilynol ar gyfer y datganiadau ariannol ar sail 'gwerth teg' (GT) a, lle bo'r eiddo o natur arbenigol, h.y. yn weithredol ac nid oes marchnad fyw, cymhwyswyd cost amnewid dibrisiant (CAD).

Prisir asedau tir ac adeiladau bob pum mlynedd a 3 blynedd gan brisiwr cymwys proffesiynol yn unol â Llawlyfr Prisio ac Arfarnu Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS). Gweithredir adolygiadau amhariad blynyddol mewn blynyddoedd eraill yn fewnol. Cynhelir yr adolygiadau blynyddol gan ddefnyddio'r wybodaeth fwyaf priodol sydd ar gael ar ddyddiad yr adolygiad. Cynhaliwyd ailbrisiad llawn ddiwethaf yn y flwyddyn a ddaeth i ben ar yr 31ain o Fawrth 2015.

Nid yw'r Awdurdod yn manteisio ar gostau benthyca a godwyd tra'r oedd asedau'n cael eu hadeiladu. Tybiwyd mai cost asedau a gaffaelwyd heblaw am drwy bryniant yw ei werth teg, oni bai nad oes gan y caffaeliad sylwedd masnachol (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llifoedd arian yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, lle caiff yr ased ei gaffael drwy law cyfnewidiad, cost y caffaeliad yw'r swm a gariwyd ar gyfer ased a roddwyd gan yr Awdurdod.

Mesurir pob ased yn ei dro ar werth teg. Credydir y gwahaniaeth rhwng gwerth teg ac unrhyw ystyriaeth a dalwyd i linell Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol y Datganiad Incwm a Gwariant Cryno, oni bai y gwnaed y rhodd yn amodol. Hyd nes y diweller yr

amodau, delir yr enillion o fewn y Gronfa Asedau a Roddwyd. Lle credydir enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cryno, cânt eu hôl ddanfôn o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Cymhwyso Cyfalaf o fewn y Datganiad Symud Cronfeydd. Yna, caiff yr asedau eu cario yn y Fantolen drwy ddefnydd y cronfeydd mesur canlynol:

- Asedau sy'n cael eu hadeiladu - cost hanesyddol wedi'i ddibrisio.
- Asedau dros ben – gwerth teg.
- Pob ased arall - gwerth cyfredol, pennwyd fel y swm a delir am yr ased yn ôl ei ddefnydd cyfredol.

Lle nad oes tystiolaeth ar sail y farchnad o'r gwerth cyfredol oherwydd natur arbenigol yr ased, defnyddir cost amnewid dibrisiant (CAD) fel amcanbris o'r gwerth cyfredol. Lle fydd gan asedau nad sy'n eiddo fywydau defnyddiol byr a/neu werth isel, defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi i'r gwerth cyfredol. Ailbrisir asedau a gynhwyswyd yn y Fantolen ar werth cyfredol yn ddigon rheolaidd i sicrhau nad yw eu symiau a gariwyd yn faterol wahanol o'u gwerth cyfredol ar ddiwedd y flwyddyn, ond fel lleiafswm bob pum mlynedd.

Mae'r Gronfa Ailbrisio yn cynnwys enillion ailbrisio a adnabuwyd ers Mawrth yr 31ain 2010 yn unig, sef dyddiad ei weithrediad ffurfiol. Cydgrynhoir enillion sy'n codi cyn y dyddiad hwn i'r Cyfrif Cymhwyso Cyfalaf.

Gwariant dilynol

Lle bydd gwariant dilynol yn dyrchafu ased y tu hwnt i'w fanyleb wreiddiol, ychwanegir y gost briodoladwy uniongyrchol at werth cludadwy'r ased. Lle bydd gwariant dilynol yn adfer yr ased i'r fanyleb a dybiwyd gan ei ddefnyddioldeb bywyd economaidd yn unig, telir y gwariant gan gostau gweithredol.

Ail-brisiad ac amhariad

Cydnabyddir chwyddiannau mewn gwerth asedau sy'n deillio o ailbrisiadau yn y gronfa ailbrisio, oni bai lle, ac i'r graddau y byddant yn gwrthdroi amhariad mewn costau gweithredol a gydnabuwyd yn flaenorol, ac fel hynny cânt eu cydnabod o fewn incwm gweithredol.

Codir gostyngiadau mewn gwerthoedd ac amhariadau asedau ar y gronfa ailbrisio i'r graddau y bydd balans ar gael i'r ased dan sylw, ac wedi hynny, fe'i codir ar y costau gweithredol.

Adroddir enillion neu golledion a adnabyddir yn y gronfa ailbrisio yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cryno (DIGC) ac 'unrhyw incwm a gwariant cryno ychwanegol'.

Dibrisiant

Darperir dibrisiant am yr holl Eiddo, Peiriannau Trymion, Offer ac Asedau Anffiniol gan ddyraniad systematig eu symiau dibrisiant ar hyd eu bywydau defnyddiol. Gwneir eithriad am asedau heb ddefnyddioldeb bywyd ffiniol (h.y. tir rhydd-ddaliadol a rhai Asedau Cymunedol) ac asedau nad sydd eto ar gael i'w defnyddio (h.y. asedau sydd wrthi'n cael eu hadeiladu). Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:

- Adeiladau – dyraniad llinell syth dros fywyd gweddillol eiddo yn ôl amcangyfrif y prisiwr

- Cerbydau, peiriannau trymion ac offer – dyraniad llinol dros ddefnyddioldeb bywyd gweddillol (os prynwyd cyn yr 31ain o Ragfyr yn y flwyddyn gyfrifo)
- Tir – ni chymhwysir dibrisiant i dir
- Dibrisir meddalwedd ar sail llinol am gyfnodau o hyd at 5 mlynedd
- Ni chyfrifir am unrhyw werth gweddillol

Dibrisir enillion ailbrisiu hefyd, gyda swm sy'n gyfartal â'r gwahaniaeth rhwng gwerthoedd dibrisiant cyfredol a godwyd ar asedau a'r dibrisiant fyddai wedi'i godi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo pob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisiu i'r Cyfrif Cymhwyso Cyfalaf.

Gwarediadau

Pan waredir ased neu pan gaiff ei ddatgomisiynu, gwaredir swm a gariwyd yr ased yn y Fantolen (p'un ai'n Eiddo, Peiriannau Trymion ac Offer neu Asedau a Ddaliwyd ar gyfer eu Gwerthu) i'r llinell Incwm a Gwariant Gweithredol Arall o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cryno fel rhan o'r ennill neu golled ar waredu. Credydir derbyniadau o warediadau (os o gwbl) i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cryno hefyd fel rhan o enillion neu golledion ar waredu (h.y. wedi'u netio yn erbyn swm gwerth a gariwyd yr ased ar adeg y gwaredu). Trosglwyddir unrhyw enillion ailbrisiu a gronwyd ar gyfer yr ased o'r Gronfa Ailbrisiu i'r Cyfrif Cymhwyso Cyfalaf.

Categoriaddir symiau a dderbyniwyd ar gyfer gwaredu asedau fel derbynion cyfalaf a'u credydu i'r Gronfa Derbynion Cyfalaf i'w defnyddio ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd yn unig neu wedi'u neilltuo i ostwng angen gwaelodol yr Awdurdod i fenthylg. Priodolir derbyniadau i'r Cyfrif Cymhwyso Derbyniadau o Falans y Gronfa Gyffredinol o fewn y Datganiad Symud Cronfeydd. Nid tâl yn erbyn cyfraniadau yw'r gwerth gwaredu yn erbyn gwarediadau, gan y darperir am gost asedau nad sy'n gyfredol yn llawn o dan drefniadau ar wahân ar gyfer ariannu cyfalaf. Priodolir symiau i'r Cyfrif Cymhwyso Cyfalaf o Falans y Gronfa Gyffredinol o fewn y Datganiad Symud Cronfeydd.

Menter Cyllid Preifat (MCP)

Ymgymrodd yr Awdurdod â chytundeb hirdymor o dan Fenter Cyllid Preifat (MCP) i ddarparu canolfan hyfforddi ym Mhorth Caerdydd. O dan y cynllun, mae Llywodraeth Cymru'n darparu peth cynhaliath refeniw i'r prosiect ar ffurf grantiau blynyddol (credydau MCP) ac mae'r Awdurdod yn ariannu'r balans wrth wneud cyfraniadau o'r gyllideb refeniw blynyddol.

Er mwyn gwasgaru'r cyfraniadau yn wastad dros fywyd y cytundeb, gweithredir cronfa gydraddoli lle buddsoddir credydau a chyfraniadau gwarged a'u defnyddio i leihau cyfraniadau mewn blynyddoedd i ddod. Adolygir y gronfa yn flynyddol a diwygir y cyfraniadau gyda'r bwriad y bydd balans y gronfa ar ddiwedd y cytundeb yn ddim.

Darpariaethau

Gwnaed darpariaethau pan fydd digwyddiad wedi bod sy'n gosod rhwymedigaeth ar yr Awdurdod a fydd yn debyg o olygu setliad drwy drosglwyddo buddion economaidd, ond lle bo amserlen y trosglwyddiad yn ansicr.

Mae darpariaethau'n cael eu priodoli i'r cyfrif refeniw priodol pan fydd yr Awdurdod yn dod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, yn seiliedig ar yr amcangyfrif gorau o'r setliad

tebygol. Pan wneir taliadau yn y pendraw, cânt eu codi ar osodiad y ddarpariaeth yn y fantolen. Adolygir setliadau amcangyfrifol ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol - pan ddaw'n fwy tebygol na fydd angen trosglwyddo buddion economaidd, a dychwelir y ddarpariaeth a'i chredydu yn ôl i'r cyfrif refeniw perthnasol.

Rhwymedigaethau Wrth Gefn

Mae SAARh 37 yn diffinio rhwymedigaethau wrth gefn naill ai fel:

- rhwymedigaeth bosib sy'n codi o ddigwyddiadau'r gorffennol a lle bydd eu bodolaeth yn cael ei gadarnhau yn unig drwy un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr Awdurdod,
- neu rhwymedigaeth bresennol sy'n codi o ddigwyddiadau'r gorffennol ond na chaiff ei chydabod oherwydd,
 - a) nid yw'n debygol y bydd trosglwyddo manteision economaidd yn ofynnol i benderfynu ar y rhwymedigaeth, neu
 - b) ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth gyda digon o ddibynadwyedd.

Lle bydd rhwymedigaeth amodol yn bodoli, ni chaiff ei chydabod o fewn y cyfrifon fel eitem gwariant, ond caiff ei datgelu mewn nodyn i'r fantolen a fydd yn disgrifio natur y rhwymedigaeth amodol a, lle bo'n ymarferol, amcangyfrif o'i effaith ariannol ac arwydd o'r ansicrwydd sy'n gysylltiedig â chyfanswm unrhyw all-lif.

Cronfeydd

Mae'r Awdurdod yn cynnal cronfeydd i gwrdd â gwariant y dyfodol. Datgelir y rhain o fewn y fantolen ac esbonnir eu swyddogaethau o fewn y nodiadau i'r fantolen.

Treth Ar Werth (TAW)

Ad-delir costau TAW a ysgwyddwyd gan yr Awdurdod, a pharatowyd y cyfrifon refeniw felly heb y dreth hon.

SAFONAU CYFRIFO A GYFLWYNWYD OND SYDD HEB EU MABWYSIADU HYD YN HYN

- Diwygiadau i SAARh 40 - Eiddo Buddsoddi: Trosglwyddiadau o Eiddo Buddsoddi
- Gwelliannau Blynyddol i Gylch Safonau SAARh 2014-2016
- IFRIC 22 - Trafodion Arian Tramor ac Ystyriaethau Rhag Blaen
- IFRIC 23 - Ansicrwydd dros Driniaethau Treth Incwm
- Diwygiadau i SAARh 9 - Offer Ariannol: Swyddogaethau Cyn-Dalu ag Ad-daliadau Negyddol
- Gohiriwyd gweithredu IFRS 16 – Lesoedd gan Bwrdd Codau cyfrifo'r awdurdodau lleol CIPFA/LASAAC tan Ebrill y 1af 2020.

NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL

Nodyn 1 - DYFARNIADAU CRITIGOL WRTH GYMHWYSO POLISI'AU CYFRIFO

Wrth gymhwyso'r arferion cyfrifo, bu rhaid i'r Awdurdod wneud nifer o farnedigaethau ynghylch trafodion cymhleth neu'r rhai hynny sydd ynghlwm ag ansicrwydd am ddigwyddiadau'r dyfodol. Y dyfarniadau critigol o fewn y datganiad o gyfrifon yw;

- Mae graddfa uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau cyllid y dyfodol i Lywodraeth Leol. Fodd bynnag, penderfynodd yr Awdurdod nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon i roi awgrym y gall asedau'r Awdurdod gael eu hamharu o ganlyniad i'r angen am leihau lefelau darparu gwasanaethau.

Nodyn 2 – RHAGDYBIAETHAU A WNAED YNGHYLCH Y DYFODOL A PHRIF FFYNONELLAU AMCANGYFRIF ERAILL

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifol sy'n seiliedig ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol neu sydd, fel arall, yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth profiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd ni ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gall y canlyniadau gwirioneddol fod yn faterol wahanol i'r rhagdybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r eitemau sydd ym Mantolen yr Awdurdod ar yr 31ain o Fawrth, 2019 ag sydd â risg sylweddol o ddiwygiad materol o fewn y flwyddyn ariannol sydd i ddod fel a ganlyn:

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os bydd Canlyniadau Gwirioneddol yn Gwahaniaethu o'r Rhagdybiaethau
Eiddo, Peiriannau Trymion ac Offer ac Asedau Anffiniol (nodyn 9)	Dibrisir asedau ar hyd eu bywydau defnyddiol sy'n ddibynol ar ragdybiaethau ynghylch lefel atgyweiriadau a chynnal a chadw a achosir mewn perthynas â'r asedau unigol. Mae'r hinsawdd economaidd gyfredol yn ei gwneud yn ansicr bydd yr Awdurdod yn medru cynnal ei wariant cyfredol ar atgyweiriadau a chynnal a chadw, yn codi amheuan ynghylch bywyd defnyddiol asedau.	Os gostyngir bywyd defnyddiol asedau, bydd dibrisiant yn cynyddu a bydd symiau cario asedau yn disgyn.
Rhwymedigaeth Pensiwn (nodyn 34)	Gwnaed tybiaethau o fewn y cyfrifon o werth costau pensiwn ac incwm y dyfodol, <u>h.y.</u> rhwymedigaethau ac asedau. Mae hwn i ddarparu dealltwriaeth o'r rhwymedigaethau posib a wynebir gan yr Awdurdod.	Bydd newidiadau i dybiaethau pensiwn yn effeithio gwerth asedau a rhwymedigaethau ac yn cael effaith ar y prif ddatganiadau ariannol, <u>h.y.</u> CIGA, DIGC, Mantolen a Llif Arian.

Nodyn 3 - ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL CYLLIDO O DAN REOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn nod'r diwygiadau a wnaed i'r gwariant ac incwm cryno cyfansymiol a adnabwyd gan yr Awdurdod yn y flwyddyn yn unol â'r arfer cyfrifo priodol i'r adnoddau a ragnodir gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdod i gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw'r dyfodol.

Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail cyllido o dan reoliadau

2017/18					2018/19			
Balans y Gronfa Gyffredinol £000	Cronfeydd Cronfa Gyffredinol a Glustnodwyd £000	Cronfa Derbynion Cyfalaf £000	Symudiadau mewn Cronfeydd Annefneddwy £000		Balans y Gronfa Gyffredinol £000	Cronfeydd Cronfa Gyffredinol a Glustnodwyd £000	Cronfa Derbynion Cyfalaf £000	Symudiadau mewn Cronfeydd Annefneddwy £000
-4,509			4,509	Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Cymhwysio Cyfalaf:	-5,659			5,659
				Dirymiad eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cryno:				
				Costau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad sy'n gyfredol				
				Colledion ailbrisio Eiddo, Peiriannau Trymion ac Offer				
				Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gymhwysir				
				Cymhwysiad Gwerth Teg ar asedau a ddaliwyd i'w gwerthu				
				Addasiad i rwymedigaethau gohiriedig ar lesioedd ariannol				
				Taliadau post i MCP				
169			-169	Diddymir symiau asedau nad sy'n gyfredol pan y'i gwaredir neu y'i gwerthwyd fel rhan o warediad enillion/colledion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cryno	92			-92
53	-53				10	-10		0
12		-35	23		115		-114	-1
-4,275	-53	-35	4,363		-5,442	-10	-114	5,566
3,036			-3,036	Mewnosodiad eitemau na ddebydwyd ac na gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cryno:	2,802			-2,802
				Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu'r Buddsoddiad Cyfalaf				
				Gwariant cyfalaf a godir yn erbyn y Gronfa Gyffredinol				
				Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r gronfa derbynion cyfalaf:				
				Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wedi'r gwaredu				
890	331		-1,221	Cyfraniad o'r Gronfa Derbynion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	389	3,345		-3,734

3,926	331		-4,257		3,191	3,345		-6,536
-41,040			41,040	Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Derbynion Cyfalaf:	-66,468			66,468
				Credydwyd trosglwyddiad enillion gohiriedig fel rhan o warediad enillion/colledion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cryno				
				Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cronfeydd Pensiwn:				
				Dirymiad eitemau sy'n berthnasol i fuddion ymddeoliad a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cryno				
				Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a'r taliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy o fewn y flwyddyn				
19,440			-19,440		7,663			-7,663
-21,600			21,600		-58,805			58,805
203			-203	Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus:	16			-16
				Y swm lle bydd y tâl a godir am gydnabyddiaeth swyddogion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cryno ar sail a gronnwyd yn wahanol i'r gydnabyddiaeth sy'n daladwy o fewn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol (nodyn 22)				
-21,746	278	-35	21,503	Cyfanswm yr Addasiadau:	-61,040	3,335	-114	57,819

Nodyn 4 – DIGWYDDIADAU WEDI'R FANTOLEN

Bu un digwyddiad materol wedi dyddiad y Fantolen. Yn Rhagfyr 2018, dyfarnodd y Llys Apêl yn erbyn y Llywodraeth, gan farnu bod newidiadau a wnaed i gynlluniau pensiwn yn gwahaniaethu yn erbyn grŵp o ddiffoddwyr tân a grŵp o ynadon ar sail oedran. Cyfeirir at yr achosion hyn fel McCloud/Sergeant. Cyflwynodd y Llywodraeth gais am oedi i apelio'r penderfyniad hwn ond ar Ddydd Iau'r 27ain o Fehefin 2019, gwrthododd y Goruchaf Lys gais y Llywodraeth. Roedd digon o dystiolaeth fod y barnedigaethau hyn yn gymwys i Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân a'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ill dau a hefyd roedd data digonol i wneud rhagamcan dibynadwy at ddibenion cyfrifo. Ar y sail hon, rydym wedi cyflwyno amcangyfrif o'r effaith ar y cynlluniau hyn o fewn ein datganiadau ariannol wrth gynnwys costau gwasanaeth blaenorol o £42 miliwn, gan godi ein rhwymedigaethau pensiwn diwedd cyfnod o'r un swm.

Nodyn 5 - DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO (DGCh)

2017/18			2018/19		
Gwariant Net sy'n Daladwy i'r Gronfa Gyffredinol £000	Addasiadau rhwng y Seiliau Ariannu a Chyfrifo £000	Gwariant Net yn y DIGC £000	Gwariant Net sy'n Daladwy i'r Gronfa Gyffredinol £000	Addasiadau rhwng y Seiliau Ariannu a Chyfrifo £000	Gwariant Net yn y DIGC £000
70,544	-1,944	68,600	70,355	37,521	107,876
70,544	-1,944	68,600	70,355	37,521	107,876
-70,206	23,690	-46,516	-71,163	23,519	-47,644
338	21,746	22,084	-808	61,040	60,232
-3,000			-3,000		
338			-808		
-338			808		
-3,000			-3,000		

2018/19				
Diwygiadau o'r Gronfa Gyffredinol i gyrraedd y symiau DIGC	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf £000	Newid net i'r Addasiadau Pensiynau £000	Gwahaniaethau Eraill £000	Cyfanswm £000
Gwasanaethau Diffodd Tân	2,548	35,395	-422	37,521
Costau Net Gwasanaethau	2,548	35,395	-422	37,521
Incwm a gwariant arall o'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu	-114	23,410	223	23,519
Y gwahaniaeth rhwng Gwarged/Diffyg y Gronfa Gyffredinol a'r Gwarged/Diffyg am Ddarpariaeth Gwasanaethau'r DIGC	2,434	58,805	-199	61,040
2017/18				
Diwygiadau o'r Gronfa Gyffredinol i gyrraedd y symiau DIGC	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf £000	Newid net i'r Addasiadau Pensiynau £000	Gwahaniaethau Eraill £000	Cyfanswm £000
Gwasanaethau Diffodd Tân	797	-1,450	-1,291	-1,944
Costau Net Gwasanaethau	797	-1,450	-1,291	-1,944
Incwm a gwariant arall o'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu	-12	23,050	652	23,690
Y gwahaniaeth rhwng Gwarged/Diffyg y Gronfa Gyffredinol a'r Gwarged/Diffyg am Ddarpariaeth Gwasanaethau'r DIGC	785	21,600	-639	21,746

Nodyn 6 - GWARIANT AC INCWM A DDADANSODDIR WRTH EU NATUR

Dadansoddir Incwm a Gwariant (I a G) yr Awdurdod fel a ganlyn:

	2017/18 £000	2018/19 £000
Gwariant		
Cyflogau, YG a Blwydd-daliadau	52,731	53,541
Pensiynau (salwch)	988	930
Teithio a Chynhaliaeth	455	473
Cyfanswm Costau Gweithwyr	54,174	54,994
Costau yn Ymwneud ag Adeiladau	5,666	4,957
Treuliau Hyfforddi	1,350	1,471
Cyflenwadau a Gwasanaethau	4,128	3,827
Costau sy'n Ymwneud â Thrafnidiaeth	1,121	1,262
Gwasanaethau Cytundebol	827	895
Costau Cyfalaf/Lesau	5,132	4,620
Gwariant Gros	72,398	71,976
Incwm	-1,854	-1,621
(Gwarged) / Diffyg am y flwyddyn	70,544	70,355

Cysoni Incwm a Gwariant i Ddarpariaeth Gwasanaethau o fewn y DIGC Symiau i'r DIGC nas adroddwyd o fewn yr Incwm a'r Gwariant

Absenoldebau Cronnus	-203	-16
Diwygiadau SAARh 19	21,600	58,805
Costau Gweithredol MCP	1,213	1,560
Ariannu addasiadau ynghylch: MCP/Lesoedd	496	391
Dibrisiant (gan gynnwys amhariadau)	4,509	5,659
Grant cyfalaf	-169	-92
Gwaredu asedau nad sy'n gyfredol	-12	-114
Cyfraniadau gan awdurdodau cyfansoddol	-70,206	-71,163
Grant	-1,161	-1,122

Symiau na chynhwyswyd o fewn yr I a G nad sydd o fewn y DIGC

CERA	-890	-389
MRP (heblaw MCP a Lesoedd)	-2,653	-2,722
Costau Les Cyllid	-90	0
Cyfraniadau i MCP	-894	-920

(Gwarged) / Diffyg am Ddarpariaeth Gwasanaethau

	22,084	60,232
--	---------------	---------------

Nodyn 7 - GWARIANT GWEITHREDOL AC INCWM ARALL

2017/18		2018/19
£000		£000
-12	(Enillion)/colledion net ar waredu asedau nad sy'n gyfredol	-114
-12	Cyfanswm	-114

Nodyn 8 - INCWM A GWARIANT CYLLID A BUDDSODDI

2017/18		2018/19
£000		£000
1,885	Llog sy'n daladwy a thaliadau tebyg	1,699
23,050	Cost llog pensiynau a'r enillion a ddisgwylir ar asedau pensiynau	23,410
-72	Llog sy'n dderbyniadwy ac incwm tebyg	-73
24,863	Cyfanswm	25,036

Nodyn 9 - TRETHIANT AC INCWM GRANT AMHENODOL

2017/18		2018/19
£000		£000
70,206	Cyfraniadau'r Awdurdodau Lleol (nodyn 29)	71,163
0	Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau	281
1,161	Grantiau Llywodraeth - MCP (nodyn 33)	1,122
71,367	Cyfanswm	72,566

Nodyn 10 - PEIRIANNAU TRYMION, EIDDO, OFFER (OGP) AC ASEDAU ANFFINIOL

Asedau Sefydlog 2018/19

	Tir ac Adeiladau	Cerbydau ac Offer	Canolfan Hyfforddi / Menter Cyllid Preifat	Cyfanswm Asedau Anffiniol	Cyfanswm AUC	Cyfanswm OGP
<u>Cost/Prisiad</u>	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Gwerth llyfr gros ar yr 31ain o Fawrth 2018	66,258	32,252	5,750	1,279	8	105,547
Ychwanegiadau Asedau sy'n cael eu hadeiladu	1,978	686	0	46	1,957	4,667
Gwaredu Asedau	0	-803	0	0	0	-803
Amhariad	-1,734	-36	0	0	0	-1,770
Gwerth llyfr gros ar yr 31ain o Fawrth 2019	66,502	32,099	5,750	1,325	1,965	107,641

Dibrisiant ac Amhariadau

Dibrisiant cronrus fel y mae ar yr 31ain o Fawrth 2018	5,779	17,316	665	1,004	0	24,764
Dibrisiant Blynnyddol	1,837	1,922	159	145	0	4,063
Gwaredu Asedau	0	-803	0	0	0	-803
Dibrisiant cronrus wrth ailbrizio	-173	0	0	0	0	-173
Dibrisiant cronrus fel y mae ar yr 31ain o Fawrth 2019	7,443	18,435	824	1,149	0	27,851
Gwerth llyfr net ar yr 31ain o Fawrth 2018	60,479	14,936	5,085	275	8	80,783
Gwerth llyfr net ar yr 31ain o Fawrth 2019	59,059	13,664	4,926	176	1,965	79,790

Noder: mae'r holl eiddo ac eithrio MCP yn rhydd-ddaliadol.

Mae ychwanegiadau 'Asedau sy'n cael eu hadeiladu' yn berthynol i brosiect offer anadlu fydd yn cael ei ddatblygu yn ystod 2019/20 a gwaith adeiladu parhaol CFBT y disgwylir fod yn gyflawn yn ystod 2019/20.

Asedau sy'n cael eu hadeiladu (ASCH)

Mae ychwanegiadau'n ymwneud â'r prosiect offer anadlu fydd yn datblygu yn ystod 2019/20 a'r gwaith adeiladu parhaol ar gyfer y swyddogaeth Hyfforddiant Ymddygiad Tân Adrannol (HYTA) sydd hefyd ar fin ei gwblhau yn ystod 2019/20.

Asedau Sefydlog 2017/18

	Tir ac Adeiladau	Cerbydau ac Offer	Canolfan Hyfforddi / Menter Cyllid Preifat	Cyfanswm AUC	Cyfanswm OGP
Cost/Prisiad	£000	£000	£000	£000	£000
Gwerth llyfr gros ar yr 31ain o Fawrth 2017	66,258	32,252	5,750	8	104,268
Ychwanegiadau Asedau sy'n cael eu hadeiladu	1,978	686	0	1,957	4,621
Gwaredu Asedau	0	-803	0	0	-803
Amhariad	-1,734	-36	0	0	-1,770
Gwerth llyfr gros ar yr 31ain o Fawrth 2018	66,502	32,099	5,750	1,965	106,316
<u>Dibrisiant ac Amhariadau</u>					
Dibrisiant cronnus fel y mae ar yr 31ain o Fawrth 2017	5,779	17,316	665	0	23,760
Dibrisiant Blynnyddol	1,837	1,922	159	0	3,918
Gwaredu Asedau	0	-926	0	0	-926
Dibrisiant Cronnus ar Ailbrisiad	-173	0	0	0	-173
Dibrisiant cronnus fel y mae ar yr 31ain o Fawrth 2018	7,443	18,435	824	0	26,702
Gwerth llyfr net ar yr 31ain o Fawrth 2017	60,479	14,936	5,085	8	80,509
Gwerth llyfr net ar yr 31ain o Fawrth 2018	59,059	13,664	4,926	1,965	79,614

Noder: mae'r holl eiddo ac eithrio MCP yn rhydd-ddaliadol.

Asedau sy'n cael eu Hadeiladu (ASCH)

Mae'r gostyngiad o £168,000 yn perthyn i ail-ddyraniad £158,000 o galedwedd a £10,000 o feddalwedd i'r system gorchymyn a rheoli newydd sy'n cael ei weithredu rhwng yr Awdurdod ac Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (ATACGC) ac sydd wedi'i letya

gan Heddlu De Cymru. Roedd y system yn weithredol yn ystod 2017/18, gyda phob partner yn ymrwymo i ddefnyddio'r system am o leiaf 8 mlynedd.

Mae'r ychwanegiad o £8,000 yn dynodi'r buddsoddiad cychwynnol i'r prosiect Offer Anadlu.

Nodyn 11 - OFFER ARIANNOL

1. Balansau Offer Ariannol

Cyfansoddir benthyciadau a buddsoddiadau a ddatgelir yn y fantolen o'r categorïau offer ariannol canlynol

	Hirdymor		Cyfredol	
	Mawrth 31 2018	Mawrth 31 2019	Mawrth 31 2018	Mawrth 31 2019
Benthyca	£000	£000	£000	£000
Rhwymedigaethau ariannol (prif swm)	30,987	26,478	2,916	4,510
+ Llog a Gronnwyd (mae llog a gronnwyd yn fyrdymor)	0	0	358	345
Cyfanswm benthyciadau	30,987	26,478	3,274	4,855
MCP a rhwymedigaethau les ariannol	4,698	4,690	81	9
Credydwy				
Rhwymedigaethau ariannol ar gost ddileadwy	0	0	4,796	4,030
Buddsoddiadau				
Benthyciadau a Derbyniadwyddau (Prif swm)	0	0	5,000	0
a Llog a gronnwyd	0	0	35	22
Arian a Chywerthoedd Arian	0	0	5,000	3,500
Cyfanswm buddsoddiadau	0	0	10,035	3,522
Cyfanswm dyledwyr	600	500	4,372	6,186

Nodyn 1 – O dan ofynion cyfrifo, dangosir gwerth a gariwyd yr offer ariannol yn y fantolen sy'n cynnwys y prif swm a fenthycwyd neu a fuddsoddiwyd. Dangosir llog a gronnwyd ar wahân mewn asedau/rhwymedigaethau cyfredol lle bydd disgwyl taliadau/derbyniadau o fewn blwyddyn.

2. Enillion/Colledion offer ariannol

Mae'n cynnwys yr enillion a'r colledion a adnabuwyd o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cryno mewn perthynas â'r offer ariannol fel a ganlyn:

Enillion a Cholledion Offer Ariannol				
	2017/18		2018/19	
	Rhwymedigaethau Ariannol a fesurwyd ar gost ddileadwy £000au	Asedau Ariannol Benthyciadau a derbyniadwyeddu £000au	Rhwymedigaethau Ariannol a fesurwyd ar gost ddileadwy £000au	Asedau Ariannol Benthyciadau a derbyniadwyeddu £000au
Llog gwariant mewn Gwarged neu Ddyled ar Ddarparu Gwasanaethau	1,885	0	1,699	0
Llog incwm mewn Gwarged neu Ddyled ar Ddarparu Gwasanaethau	0	72	0	73
Enillion/(colledion) net ar gyfer y flwyddyn	1,885	72	1,699	73

Mae dadansoddiad aeddfedu rhwymedigaethau ariannol fel a ganlyn, gyda'r terfynau mwyafsymiol a lleiafswm ar gyfer cyfraddau llog sefydlog sy'n aeddfedu ym mhob cyfnod:

Cyfnod/Term	Cymeradwywyd Lleiafswm terfynau	Cymeradwywyd Mwyafswm terfynau	Gwirioneddol 31 Mawrth 18 £000'au	Gwirioneddol 31 Mawrth 19 2019 £000'au
Llai na blwyddyn	0%	25%	2,916	4,510
Rhwng blwyddyn a dwy flynedd	0%	30%	4,510	2,416
Rhwng 2 a 5 mlynedd	0%	50%	4,740	3,613
Rhwng 5 a 10 mlynedd	0%	70%	7,303	8,202
Mwy na 10 mlynedd	0%	95%	14,434	12,246
Cyfanswm			33,903	30,987

Mae'r portffolio dyledion yn cynnwys Rhandaliad Cyfartal Penrhif (RCP) a benthyciadau Aeddfedu ill dau ac mae cyfradd gyfartalog y ddyled gyfwerth â 4.289%. Mae benthyciadau sy'n ddyledus ar y fantolen yn cyfansoddi £29.94 miliwn â'r BBGC, £1 miliwn â LI C fel benthyciad buddsoddi i arbed sy'n daladwy dros gyfnod o 3 blynedd yn cychwyn 2017/18 a £48,000 â Salix. Ariannu di-log i'r Cyd-Ganolfan Sector Cyhoeddus fydd yn darparu arbedion cyllideb cynaliadwy yw cyllido buddsoddi i arbed. Daeth Salix Funding o £83,000 yn daladwy dros gyfnod o chwe blynedd yn dechrau 2016/17. Cwmni di-elw annibynnol yw Salix Finance Ltd. a ariennir yn rhannol gan Lywodraeth Cymru. Mae'n rhoi cyfalaf sydd 100% yn ddi-log i'r sector cyhoeddus i wella eu heffeithlonrwydd ynni a lleihau allyriadau carbon.

Nodyn 12 - GWERTH TEG ASEDAU A RHWYMEDIGAETHAU A GARIWYD AR GOST DDILEADWY

Mae rhwymedigaethau ac asedau ariannol a gynrychiolir gan fenthyciadau a derbyniadwyeddu yn cael eu dwyn ymlaen ar y fantolen ar gost ddileadwy (mewn asedau/rhwymedigaethau hirdymor gyda llog a gronnwyd mewn asedau/rhwymedigaethau cyfredol). Gellir asesu eu gwerth teg wrth gyfrifo gwerth cyfredol y llifoedd arian sy'n cymryd lle dros gyfnod gweddillol bywyd yr offer, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol :

- ✓ Am fenthyciadau sy'n daladwy gan y BBGC, gellir cynnwys y gwerth deg o dan weithdrefnau adbrynu dyledion;
- ✓ Am fenthyciadau sydd i'w derbyn, (does dim i'w cael) defnyddir cyfraddau marchnad meincnodol pennaf i ddarparu gwerth teg;
- ✓ Ni adnabyddir unrhyw ad-daliad neu amhariad cynnar;
- ✓ Lle bydd gan offer ddiwedd gyrfa o 12 mis neu lai neu pan fydd yn cael ei gyfnewid neu'n dderbyniadwy, cymerir taw'r gwerth deg yw'r swm a gariwyd neu'r swm a filiwyd;
- ✓ Derbynnir mai gwerth teg masnach a derbyniadau eraill yw'r swm a anfonebwyd neu a filiwyd amdano.

Lle adnabyddir asedau fel rhai amharedig oherwydd tebygolrwydd sy'n deillio o ddigwyddiad blaenorol na fydd taliadau sy'n ddyledus o dan gytundeb yn cael eu talu, dibrisir yr ased a chodir tâl i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cryno. Credydir/debydir unrhyw enillion neu golledion sy'n codi o ganlyniad i ddigynabyddiaeth yr ased i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cryno.

Mae'r gwerthoedd teg sy'n berthynol i fenthyciadau fel a ganlyn:

	Mawrth 31 2018		Mawrth 31 2019	
	Swm a gariwyd	Gwerth Teg	Swm a gariwyd	Gwerth Teg
£000au				
Dyled BBGC	31,841	37,398	29,939	35,724
Dyled nad sydd gan Fwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	2,062	2,062	1,048	1,048
Cyfanswm y ddyled	33,903	39,460	30,987	36,772

Mae'r gwerth teg yn fwy na'r swm a gariwyd oherwydd bod portffolio'r Awdurdod yn cynnwys nifer o fenthyciadau cyfradd sefydlog lle mae'r gyfradd llog a delir yn uwch na'r cyfraddau sydd ar gael yn y farchnad ar ddyddiad cofnodi'r fantolen.

Nodyn 13 - BUDDSODDIADAU BYRDYMR

Yn unol â strategaeth rheoli'r trysorlys, does dim trefniadau buddsoddi byrdymor sy'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn.

Nodyn 14 - DYLEDWYR

Mawrth 31 2018 £000		Mawrth 31 2019 £000
1,752	Cyrff Llywodraethu Canolog	4,169
2,044	Awdurdodau Lleol Eraill*	1,774
176	Cyrff GIG	160
26	Corfforaethau Cyhoeddus a Chyllidebau Masnachu	0
974	Endidau ac Unigolion Eraill	583
4,972	Cyfanswm	6,686

* Yn cynnwys dyledwyr hirdymor o £600,000 am 17/18 a £500,000 am 18/19

Nodyn 15 - ARIAN A CHYWERTHOEDD ARIAN

Mawrth 31 2018 £000		Mawrth 31 2019 £000
1	Arian a ddelir gan yr Awdurdod	0
2,303	Cyfrifon Banc Cyfredol	2,854
5,000	Blaendaliadau cyfnod sefydlog	3,500
7,304	Cyfanswm	6,354

Nodyn 16 - CREDYDWYR

Mawrth 31 2018 £000		Mawrth 31 2019 £000
1,346	Cyrff Llywodraethu Canolog	1,464
548	Awdurdodau Lleol Eraill	480
7	Cyrff GIG	13
56	Corfforaethau Cyhoeddus a Chyllidebau Masnachu	43
2,325	Endidau ac Unigolion Eraill	1,532
514	Absenoldebau Cronnus (nodyn 22)	498
4,796	Cyfanswm	4,030

Nodyn 17 - DARPARIAETHAU

Mawrth 31 2018 £000		Mawrth 31 2019 £000
38	Darpariaethau	38
38	Cyfanswm	38

Mae'r ddarpariaeth mewn perthynas â dyfarniad cyfreithiol sy'n ymwneud â rheoliadau gweithwyr rhan amser.

Nodyn 18 - CRONFEYDD DEFNYDDADWY

Balans ar y 1af o Ebrill £000	Trosglwyddiadau Allan 2017/18 £000	Trosglwyddiadau i mewn 2017/18 £000	Balans ar yr 31ain o Fawrth 2018 £000		Trosglwyddiadau Allan 2018/19 £000	Trosglwyddiadau i mewn 2018/19 £000	Balans ar yr 31ain o Fawrth 2019 £000
6,875	-205	4	6,674	Cronfa Rheoli Newid	-1,697	918	5,895
0	0	0	0	Cronfa Les Cyd-Reoli	-100	700	600
3,798	0	53	3,851	Cronfa Gydraddoli MCP	0	10	3,861
418	-351	34	101	Cronfa Tanwariant wedi'i Rheoli	-10	25	116
4,500	-151	0	4,349	Cronfa Hyfforddiant Ymddygiad Tân Adrannol (CYTA)	-2,373	0	1,976
752	0	35	787	Derbynion Cyfalaf	0	114	901
16,343	-707	126	15,762	<i>Cyfanswm (yn anghynhwysol o'r Gronfa Gyffredinol)</i>	-4,180	1,767	13,349
3,000	0	0	3,000	Y Gronfa Gyffredinol	0	0	3,000
19,343	-707	126	18,762	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddadwy	-4,180	1,767	16,349

Digwyddodd symudiad mewn cronfeydd a glustnodwyd yn ystod y flwyddyn, fel a ganlyn;

- Trosglwyddwyd y tanwariant refeniw i'r gronfa rheoli newid i alluogi arbedion effeithlonrwydd mewn blynyddoedd i ddod. Mae symudiadau eraill o fewn y flwyddyn yn ymwneud â chostau cyfalaf am gynlluniau arbedion effeithlonrwydd phrosiect y wefan. Yn ychwanegol, trosglwyddwyd costau'r les ar gyfer y Cyd-Ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus sy'n daladwy dros gyfnod o 8 mlynedd, yn cychwyn o 2017/18, i gronfa wrth gefn ar wahân, fel y dangosir.
- Mae'r Gronfa Gydraddoli MCP yn bodoli i sicrhau bydd y cyllid angenrheidiol ar gael i gymhwyso taliadau i'r darparwr MCP i'r dyfodol.
- Gwariwyd £10,000 o'r Gronfa Tanwariant Wrth Gefn gyda chyllid ychwanegol o £25,000 wedi'i drosglwyddo i mewn ar gais rheolwyr y Gwasanaeth.
- Mae symudiadau ar gronfa wrth gefn y CFBT yn ymwneud â chostau'r prosiect o fewn y flwyddyn.
- Gwarchodir derbynion cyfalaf i ariannu buddsoddi cyfalaf er na chymhwyswyd yr un ohonynt hyd at ddyddiad y fantolen. Derbyniwyd derbyniadau cyfalaf o £114,000 yn ystod y flwyddyn.

Y Gronfa Gyffredinol

Yn ychwanegol i'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd uchod, cynhelir Balans y Gronfa Gyffredinol ar lefel leiafsymiol a ystyrir yn ddigonol i ddarparu lefel o hydwythedd gweithredol mewn perthynas â mynychder prif ddigwyddiadau/trychinebau

Nodyn 19 - CRONFEYDD ANNEFNYYDDADWY

Mawrth 31 2018		Mawrth 31 2019
£000		£000
-13,237	Cronfeydd Ail-brisio (nodyn 20)	-12,001
-23,400	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf (nodyn 21)	-25,605
921,910	Cronfa Bensiwn (nodyn 22)	971,874
514	Cronfa Absenoldebau Cronnus Wrth Gefn (nodyn 23)	498
885,787	Cyfanswm Cronfeydd Annefnyddadwy	934,766

Nodyn 20 - CRONFA AILBRISIO WRTH GEFN

Mae'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod a gododd o ganlyniad i gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Peiriannau Trymion ac Offer. Gostyngir y balans pan fydd asedau ag enillion cronnus :

- Yn cael eu hail-brisio ar i lawr neu eu hamharu ac fe gollwyd yr enillion.
- yn cael eu defnyddio wrth ddarparu gwasanaethau a threulir yr enillion drwy ddibrisiant, neu
- fe'u gwaredir a gwiredir enillion.

2017/18 £000		2018/19 £000
-13,937	Balans ar y 1af o Ebrill	-13,237
	Addasiad Amharu	
700	Gwahaniaeth rhwng gwerth teg a chost dibrisiant hanesyddol	1,236
0	Enillion a gronnwyd ar waredu asedau	0
-13,237	Balans ar yr 31ain o Fawrth	-12,001

Nodyn 21 - CYFRIF CYMHWYSO CYFALAF

Amsugna'r Cyfrif Cymhwysio Cyfalaf yn wahaniaethau amseru sy'n codi o drefniadau cyfrifo gwahanol ynghylch treuliad asedau nad sy'n gyfredol ac i ariannu caffael, adeiladu neu ehangu'r asedau hynny o dan ddarpariaethau statudol. Caiff y Cyfrif ei ddebydu â chost caffael, adeiladu neu ddrychafu a ddibrisiant. Codir tâl am golledion amharu a dileadau i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cryno (gyda phenodiadau cysoni o'r gronfa ailbrisio i drosi ffigyrau gwerth teg i sail cost hanesyddol) Caiff y cyfrif ei gredydu â'r symiau a osodwyd naill ochr gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer cost caffael, adeiladu ac ehangu.

Yn ogystal, cynhwysa'r cyfrif enillion dibrisiant a gronnwyd ar Eiddo, Peiriannau Trymion ac Offer cyn y 1af o Ebrill, 2010, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ail-brisio i ddal enillion o'r fath.

2017/18 £000	Cyfrif Cymhwysio Cyfalaf	2018/19 £000
-22,805	Balans ar y 1af o Ebrill	-23,400
-3,036	DIR (nodyn 31)	-2,802
3,276	Dibrisiant (yn net o ail-brisiad)	2,825
532	Amhariadau (nodyn 10)	1,597
-890	Gwariant cyfalaf a ariannwyd gan adnoddau refeniw (CERA) (nodyn 31)	-389
-169	Grantiau Cyfalaf (nodyn 31)	-92
-331	Asedau a ariannwyd o'r Gronfa Gyffredinol (nodyn 31)	-3,345
23	Gwaredu asedau net nad sy'n gyfredol	1
-23,400		-25,605

Nodyn 22 - CRONFA BENSIWN WRTH GEFN

Amsugna'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn wahaniaethau amser sy'n codi o'r trefniadau cyfrifo ar gyfer buddion ôl-gyflogaeth ac am fuddion ariannol yn unol â darpariaethau statudol. Cyfrifa'r Awdurdod am fuddion ôl-gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cryno. Enillir y buddion gan weithwyr yn cynilo blynyddoedd o wasanaeth gan ddiweddarau'r rhwymedigaethau a adnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, tybiaethau newidiol ac enillion buddsoddi ar unrhyw adnoddau a roddwyd naill ochr i gwrdd â'r costau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn gofyn yr ariennir unrhyw fuddion a enillir, gan fod yr Awdurdod yn talu cyfraniadau cyflogwr i gronfeydd pensiwn neu, yn y pendraw yn talu am bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly, dengys y balans debyd ar y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn ddiffyg sylweddol yn y buddion a enillwyd gan weithwyr cyfredol a'r gorffennol ac fe roddwyd adnoddau naill ochr gan yr Awdurdod i gwrdd â hwy. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y clustnodir cyllid erbyn y telir y buddion.

2017/18 £000		2018/19 £000
872,030	Balans ar y 1af o Ebrill	921,910
28,280	Ailfesur y rhwymedigaeth buddiant diffinedig (ased)	-8,840
	Dirymiad eitemau sy'n ymwneud â buddion ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r gwarged neu'r diffyg ar ddarpariaeth	
41,040	gwasanaethau o fewn y DIGC	41,310
-19,440	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy o fewn y flwyddyn	-24,140
921,910	Balans ar yr 31ain o Fawrth	930,240

Ailddosbarthwyd addasiadau sy'n ymwneud â'r cronfa bensiwn wrth gefn

Nodyn 23 - CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONNUS

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai, fel arall, yn codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol rhag cronni absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd o fewn y flwyddyn, er enghraifft, yr hawl i wyliau blynyddol a barhawyd ar yr 31ain o Fawrth. Mae trefniadau statudol yn gofyn y dirymir effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gan drosglwyddiadau i'r Cyfrif ac oddi wrtho.

2017/18		2018/19
£000		£000
-717	Balans ar y 1af o Ebrill	-514
717	Setliad neu ddirymiad y cronriad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	514
514	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol (nodyn 15)	498
203	Y swm lle bydd y tâl a godir am gydnabyddiaeth swyddogion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cryno ar sail a gronnwyd yn wahanol i'r gydnabyddiaeth sy'n daladwy o fewn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol. (nodyn 3)	16
-514	Balans ar yr 31ain o Fawrth	-498

Nodyn 24 - DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

2017/18 £000		2018/19 £000
22,084		60,232
	Diffyg Net am Ddarparu Gwasanaethau	
	Addasiadau i Ddiffyg Net am Symudiadau nad sy'n Arian;	
143	Cynnydd/(Gostyngiad) mewn stoc	26
-1,703	Cynnydd/(Gostyngiad) mewn Dyledwyr	1,714
-211	(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwyr	679
-4,509	Tâl Dibrisiant (gan gynnwys amhariad)	-5,659
12	Enillion ar waredu asedau	114
-21,600	Diwygiadau SAARh 19	-58,805
203	Eitemau eraill nad sy'n arian a godwyd ar y diffyg net am ddarparu gwasanaethau	16
-27,665	Llai'r Cyfanswm	-61,915
	Addasiadau am eitemau a gynhwysir yn y diffyg net ar Ddarpariaeth Gwasanaethau sy'n Weithgareddau Buddsoddi ac Ariannol;	
-1,885	Llog sy'n Daladwy	-1,699
72	Llog sy'n Dderbyniadwy	73
169	Grantiau Cyfalaf	92
-1,644	Llai'r Cyfanswm	-1,534
-7,225	Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredol	-3,217

Nodyn 25 - LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI AC ARIANNU

2017/18		2018/19
£000		£000
4,234	Prynu eiddo, peiriannau trymion ac offer, eiddo buddsoddol ac asedau anffiniol.	4,746
5,000	Prynu buddsoddiadau byrdymor a hirdymor.	0
-35	Enillion o werthiant eiddo, peiriannau trymion ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anffiniol	-109
-4,000	Enillion o fuddsoddiadau byrdymor a hirdymor	-5,000
-192	Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd	-92
5,007	Llif arian (i mewn)/all-lif net o weithgareddau buddsoddol	-608
0	Derbyniadau arian o fenthycia byrdymor a hirdymor	0
-48	Derbyniadau eraill o weithgareddau ariannol	-86
383	Taliadau arian am leihau'r rhwymedigaethau sy'n weddill mewn perthynas â lesedd cyllid a chytundebau Menter Cyllid Preifat sy'n parhau ar y fantolen	81
3,322	Ad-daliadau o fenthyciadau byrdymor a hirdymor	2,916
1,745	Taliadau eraill am weithgareddau ariannol	1,711
5,402	Llif arian (i mewn) / all-lif net o weithgareddau ariannol	4,622

Nodyn 26 - LWFANSAU AELODAU

Yn ystod 2018/2019, o dan Ddeddf Awdurdodau Lleol (lwfansau ar gyfer Rheoliadau Aelodau'r Awdurdodau Tân) (Cymru) 2004, roedd y cyfraddau blynyddol canlynol yn daladwy;

2017/18		2018/19
£000		£000
54	Cyfanswm lwfansau'r aelodau	62
3	Cyfanswm treuliau'r aelodau	4
57	Cyfanswm	66

Cyfansoddir yr Awdurdod Tân ac Achub o 24 cynghorydd o'r 10 Awdurdod Lleol sy'n cyfuno i'w ffurfio. Talwyd holl dreuliau'r aelodau fel ad-daliad o gostau ar drywydd dyletswyddau.

Nodyn 27 - CYDNABYDDIAETH I SWYDDOGION

Mae'r gydnabyddiaeth a delir i uwch weithwyr yr Awdurdod fel a ganlyn:

		Cyflog	Treuliau	*Buddion mewn Nwyddau	Cyfanswm ac Eithrio Pensiwn	Pensiwn y Cyflogwr	Tâl Gros
Teitl :	Blwyddyn	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Prif Swyddog Tân	2018/19	132	2	6	140	34	174
	2017/18	130	1	6	137	33	170
Dirprwy Brif Swyddog	2018/19	101	2	0	103	16	119
	2017/18	99	2	0	101	15	116
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol - Darparu Gwasanaethau (A)	2018/19	51	1	2	54	13	67
	2017/18	98	1	4	103	25	128
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol - Darparu Gwasanaethau (B)	2018/19	50	1	4	55	22	77
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol - Gwasanaethau Technegol	2018/19	98	1	4	103	14	117
	2017/18	96	1	4	101	14	115
Prif Swyddog Cynorthwyol - Gwasanaethau Pobl (A)	2018/19	83	1	4	88	14	102
	2017/18 (ail- ddatganwyd)	25	0	1	26	4	30
Prif Swyddog Cynorthwyol - Gwasanaethau Pobl (B)	2018/19	10	0	0	10	2	12
Prif Swyddog Cynorthwyol - Gwasanaethau Pobl (C)	2017/18	70	1	0	71	11	82
Trysorydd	2018/19	26	0	0	26	4	30
	2017/18	23	0	0	23	4	27

* Mae buddion mewn nwyddau yn perthyn i lwfans am gerbyd ar gynllun prydles ceir y Gwasanaeth

* Yn 2018/19 roedd newid i ddeiliad y swydd ar gyfer Darparu Gwasanaethau gyda phenodi B ar 01/10/2018 ac ymadawiad A ar 30/09/2018

* Yn 2018/19 roedd trosglwyddiad i'r cyfarwyddwr newydd ar gyfer Gwasanaethau Pobl gyda phenodiad B ar 18/02/2019 ac ymadawiad A ar 31/03/2019

* Yn 2017/18, bu newid o ran deiliad swydd Gwasanaethau Pobl, gyda phenodiad A ar 27/11/17 ac ymadawiad C ar 31/12/2017

* Cymerodd y PST Cynorthwyol – Gwasanaethau Technegol ylliau di-dâl 02/04/2018 - 08/04/2018

Talwyd gweithwyr yr Awdurdod a oedd yn derbyn mwy na £60,000 o gydnabyddiaeth y flwyddyn y symiau canlynol:

Cromfach Cyflog	Nifer 2017/18	Nifer 2018/19
£60,000 i £64,999	13	13
£65,000 i 69,999	2	4
£70,000 i £74,999	2	1
£75,000 i 79,999	1	0
£80,000 i £84,999	2	3
£85,000 i 89,999	0	1
£90,000 i £94,999	0	1
£95,000 i 99,999	2	0
£100,000 i 104,999	1	2
£105,000 i £109,000	0	0
£110,000 i £114,999	0	0
£115,000 i 119,999	0	0
£120,000 i £124,999	0	0
£125,000 i 129,999	0	0
£130,000 i £134,999	0	0
£135,000 i 139,999	1	1

Roedd cydnabyddiaeth yn cynnwys pob swm a dalwyd i weithiwr, neu a gafodd ei dderbyn ganddo, a lwfansau traul a godir drwy dreth a gwerth arian buddion. Nid yw'r data uchod yn cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr neu ddyledion cyflog. Hefyd, cynhwysir unigolion a adroddwyd o fewn y cromfachau cyflog cromfachau uchod yn nhabl cydnabyddiaeth uwch swyddogion uchod.

Y gydnabyddiaeth ganolrifol ar draws y Gwasanaeth ar gyfer 2018/19 yw £29,000 a chymhareb cydnabyddiaeth y PST i'r gydnabyddiaeth ganolrifol yw 4.57:1.

Y gydnabyddiaeth ganolrifol ar draws y Gwasanaeth ar gyfer 2017/18 oedd £30,000 a chymhareb cydnabyddiaeth y PST i'r gydnabyddiaeth ganolrifol yw 4.35 : 1.

Mewn blynyddoedd cynt, cyfrifwyd y cyfrifiad canolrifol wrth ddefnyddio 'prif' gyflog pob aelod staff er gwaethaf sawl cytundeb/rôl a ddaliwyd ganddynt. Eleni, seiliwyd y cyfrifiad ar y swyddi yn hytrach na'r person, gan y gall rhai aelodau ddal dwy swydd.

Nodyn 28 - COSTAU ARCHWILIO ALLANOL

2017/2018 £000		2018/2019 £000
-11	Ffioedd/ad-daliadau am flynyddoedd blaenorol	6
72	Ffioedd y flwyddyn gyfredol a dalwyd/sy'n ddyledus i Archwilydd Cyffredinol Cymru	72
61	Cyfanswm	78

Nodyn 29 - GRANTIAU

Adnabyddir enillion sy'n perthyn i grantiau ac asedau a roddwyd o fewn y DCIG. Credydir incwm yn y man lle bu i'r Awdurdod gwrdd â phob amod a chyfyngiad a gytunwyd â'r endid sy'n darparu'r cynnydd. (Caiff grantiau gan Lywodraeth Cymru eu marcio fel LI C)

2017/18 £000	Refeniw	2018/19 £000
718	Lleihau Risg Cymunedol (LI C)	742
911	Dimensiynau Newydd a Chyllid Chwilio ac Achub Trefol (LI C)	1,010
20	MTFA (LI C)	152
60	Arolygydd Adeiladau'r Goron (LI C)	65
195	Arall*	204
632	Cyswllt Tân (LI C)	632
26	Ymddygiad Gwrthgymdeithasol	28
252	Offer Dŵr (LI C)	12
113	Tîm Byw Mewn Tyrau Uchel (LI C)	0
173	Ffonau Symudol a Thabledi (LI C)	6
0	Electrical Safety First	5
3,100		2,856
Cyfalaf		
21	Dynwaredydd Ffenics (LI C)	0
45	Uned Canfod Cemegolion NR (LI C)	0
103	Achub o Ddŵr (LI C)	0
0	Chwilio ac Achub Trefol (LI C)	24
0	Cerbyd MTFA (LI C)	68
169		92

* Mae grantiau eraill (cyllid allanol) yn cynnwys cyllido prosiectau bach anghylchol.

Nodyn 30 - PARTIÖN PERTHNASOL

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu trafodion materol â phartïon perthnasol - (cyrff) neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu'r Awdurdod neu i gael eu rheoli neu'u dylanwadu gan yr Awdurdod. Caniatâ datgelu'r trafodion hyn ddarllenwyr i asesu'r graddau y gallai'r Awdurdod gael ei rhwystro yn ei allu i fargeinio'n agored.

TRAFODION PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae gan Awdurdod Tân ac Achub De Cymru nifer o gysylltiadau â'r awdurdodau cyfansoddol. Mae pob aelod o'r Awdurdod Tân ac Achub hefyd yn aelod o un o'r awdurdodau llywodraeth leol cyfansoddol.

Yn ystod y flwyddyn, cododd trafodion â'r partiön cysylltiedig a ddangosir isod.

	Trafodion o fewn y Flwyddyn		Balansau sy'n weddill ar yr 31 ^{ain} o Fawrth, 2019	
	Incwm	Gwariant	Yn Ddyledus i'r Awdurdod (Dyledwr)	Yn Ddyledus gan yr Awdurdod (Credydwr)
	£000	£000	£000	£000
CBS Blaenau Gwent	3,251	3	0	0
CBS Pen-y-bont ar Ogwr	6,689	0	0	0
CBS Caerffili	8,476	8	0	0
Cyngor Sir Caerdydd	17,181	76	0	1
CBS Merthyr Tudful	2,773	3	0	0
Cyngor Sir Fynwy	4,351	10	0	0
Cyngor Bwrdeistref Sirol Casnewydd	6,963	7	0	0
CBS Rhondda Cynon Taf	11,166	140	0	3
CBS Torfaen	4,307	10	1	0
CBS Bro Morgannwg	6,006	9	0	0
	71,163	266	1	4

Taliadau i gynnwys costau am gyflenwadau a gwasanaethau. Hefyd yn gynnwysedig mae costau cysylltiol pensiynau heb eu hariannu, diwygiadau penisynau tân a thaliadau cyflogres. Diystyrwyd Cyfraddau Annomestig Cenedlaethol (CAC) o'r uchod.

Gofynnwyd i aelodau ac uwch swyddogion yr Awdurdod ddatgan unrhyw drafodion trydydd parti yn ystod y flwyddyn. Datgelodd y datganiadau amryw o bartïon perthnasol posib, gyda'r tabl canlynol yn cynrychioli'r unig cydberthnasau lle gwnaed taliadau.

			Trafodion o fewn y Flwyddyn		Balansau sy'n weddill ar yr 31 ^{ain} o Fawrth, 2019	
Sefydliad Parti Perthnasol	Natur y berthynas	Nifer y trafodion	Incwm £	Gwariant £	Yn Ddyledus i'r Awdurdod (Dyledwr) £	Yn Ddyledus gan yr Awdurdod (Credydwr) £
Prifysgol Caerdydd	Aelod - Cynrychioladol CARh P	1	157	0	0	0
NCC	Aelod - Aelodaeth CARh P	2	0	3,600	0	0
Cymdeithas y Gyfraith	Aelod - Aelodaeth CARh P	1	0	736	0	0
Aneurin Bevan	Aelod - Enwebedig CARh P	5	0	14,480	0	2,781
Cymru's Housing - CIH	Deilydd Cyllideb - Priod	1	0	999	0	0
Cyngor Tref Coedffranc	Pennaeth Cyllid - Priod	1	0	250	0	0
Ysgol Gynradd yr Eglwys Yng Nghymru Dewi Sant	Aelod CARh P - Llywodraethol	1	0	20	0	0
Ysgol Gynradd Woodlands	Aelod CARh P - Llywodraethol	1	0	280	0	0
Heddlu Gwent	Dirprwy Brif Swyddog - Priod	14	976	59,479	0	0

Mae'r Dirprwy Brif Swyddog yn briod â Phrif Weithredwr Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful Mae 22 o daliadau (casglu sbwriel) a wnaed i Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful fel y nodwyd yn y tabl ynghynt.

Gwelir Llywodraeth Cymru fel parti perthnasol o ganlyniad i'w reolaeth o ddeddfwriaeth a chyllido perthnasol. Mae trafodion ariannol sylweddol â Llywodraeth Cymru yn cynnwys Buddsoddi i Arbed lle, yn ystod 2018/19, talodd yr Awdurdod £1 miliwn yn erbyn y benthygiad gydag £1 miliwn yn weddill ar ddiwedd y flwyddyn. Yn ychwanegol, mae trafodion pellach yn gysylltiedig â'r grant atodol ar gyfer cyllido pensiynau Diffoddwyr Tân (gweler Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân, gweler Nodyn 35) a grantiau (gweler Nodyn 29).

Lluniwyd y nodyn hwn yn unol â'r dehongliad a'r ddealltwriaeth gyfredol o SAARh 24 a'i chymhwysedd i'r sector cyhoeddus.

Gweithrediadau ar y Cyd

Yn Ebrill 2014, ymunodd Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru (GTADC) a Memorandwm o Ddealltwriaeth â Heddlu De Cymru a Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (GTACGC) i gydweithio i sefydlu Cyd-Ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus (CGGC). Yn Hydref 2017, aeth y CGGC yn 'fyw'. Mae GTADC a GTACGC yn cyd-reoli'r gweithrediad a nodir dull cymeradwy'r ddau Wasanaeth Tân ac Achub mewn Cytundeb Lefel Gwasanaeth (CLG). Mae'r CLG yn mynegi cyfres o egwyddorion lefel uchel cymeradwy mewn perthynas â rheolaeth y tîm o ddydd i ddydd. Disgwyliad dau Brif Swyddog Tân y Gwasanaethau Tân ac Achub yw bydd y Gwasanaethau Tân ac Achub yn gweithio mewn cydweithrediad i gyflawni'r nodau a'r amcanion a nodwyd o fewn y CLG.

Darparodd y CLG, o safbwynt y tîm yn dod yn weithredol (Hydref 2017), byddai'r gyllideb staff (costau uniongyrchol ac anuniongyrchol) ar gyfer y CGGC yn cael ei rannu ar sail 50% rhwng y ddau Wasanaeth Tân ac Achub. Ar gyfer 2018/19 ac ymlaen, ailnegodwyd y CLG a arweiniodd at sail ddiwygiedig – costau staff uniongyrchol 60% GTADC a 40% GTACGC, a 50% yr un ar gyfer costau staff anuniongyrchol.

Dangosir rhandaliad yr Awdurdod o Gyfrif Incwm a Gwariant a Mantolen y Cyd-Drefniant yn y tabl isod.

Cyd-Ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus o Hyd 2017	2017/18		2018/19	
	Cyfanswm y Gweithrediadau ar y Cyd	Rhaniad GTADC	Cyfanswm y Gweithrediadau ar y Cyd	Rhaniad GTADC
Refeniw				
Gwariant Staff	1,592	796	2,680	1,608
Gwariant nad sy'n Staff	91	46	156	78
Cyfanswm y Gwariant	1,683	842	2,836	1,686
Ased Anffiniol – System Gorchymyn a Rheoli				
Gwerth Llyfr Gros	302	151	308	154
Amorteiddio Cronnus	0	0	(62)	(31)
Gwerth Llyfr Net	302	151	246	123

Ar ben hyn, mae gan yr Awdurdod ddyledwr hirdymor o £500,000 a dyledwr byrdymor o £100,000 â Heddlu De Cymru mewn perthynas â'r Cyd-Ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus.

Nodyn 31 - GWARIANT CYFALAF AC ARIANNU CYFALAF

2017/18		2018/19
£000		£000
44,338	<i>Gofynion Ariannu Cyfalaf Agoriadol (GAC)</i>	44,146
4,234	Buddsoddiad Eiddo, Peiriannau Trymion ac Offer (nodyn 9)	4,667
4,234	Cyfanswm yr Atodiadau	4,667
	<i>Ffynonellau cyllid</i>	
-169	Grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau eraill (nodyn 28)	-92
-331	Symiau a osodwyd naill ochr o'r refeniw (nodyn 20)	-3,345
-890	Cyfraniadau refeniw uniongyrchol (nodyn 20)	-389
-3,036	DIR/prif gronfa benthyciadau (nodyn 20)	-2,802
0	Derbynion Cyfalaf	0
44,146	<i>Gofynion Ariannu Cyfalaf (GAC) Cloi</i>	42,185
	<i>Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthycia</i>	
-192	Cynnydd/(Gostyngiad) mewn GAC	-1,961

Achosir gwariant cyfalaf ar gynlluniau sydd â bywyd y tu hwnt i flwyddyn, ac sy'n cael eu hariannu i raddau helaeth gan gymysgedd o fenthyciadau neu gyfraniadau refeniw, er y gellir defnyddio anfonebau cyfalaf nawr ac yn y dyfodol.

Nodyn 32 - CYLLIDO GWARIANT CYFALAF

Ariannwyd gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

2017/18		2018/19
£000		£000
890	Cyfraniad Refeniw (nodyn 31)	389
331	Cronfeydd (nodyn 21)	3,345
169	Ariannu grant (nodyn 29)	92
2,844	Benthycia Mewnol	841
4,234	Cyfanswm	4,667

Nodyn 33 - YMRWYMIADAU CYFALAF

Mae'r Awdurdod yn ymrwymedig i wariant cyfalaf mewn cyfnodau dilynol sy'n codi o gontractau yr ymrwymwyd â hwy ar ddyddiad y fantolen. Mae'r gwariant cyfalaf a ymrwymwyd iddo ar yr 31ain o Fawrth 2019 am gyfnodau i'r dyfodol cyfystyr â £3.120m (2017/18:£1.437m). Mae'r ymrwymadau'n ymwneud ag adnewyddu eiddo a'r rhaglen TGCh.

Nodyn 34 - MCP

Yn ystod blwyddyn ariannol 2005/06, aeth yr Awdurdod i drefniant Menter Cyllid Preifat (MCP) ar gyfer darparu canolfan hyfforddi ym Mhorth Caerdydd. Bydd y trefniant yn ei le tan fis Medi 2030. Mae ymrwymiad o £15.8m (Gwerth Net Cyfredol) dros hyd y cytundeb, sydd i'w hariannu gan gyfuniad o Gredydau MCP, a gytunwyd gan adnoddau Llywodraeth Cymru a'r Awdurdod Tân ac Achub.

Mae'r Awdurdod yn cwrdd â chostau'r Tâl Unedol o'i adnoddau ei hun ac yn derbyn cyllid blynyddol gan Lywodraeth Cymru. Mae proffil cyllido'r Cynulliad yn gostwng yn flynyddol hyd derfyn cyfnod y cytundeb, tra bo'r tâl unedol sy'n daladwy gan yr Awdurdod yn cynyddu'n flynyddol dros yr un cyfnod. Canlyniad hwn yw "gwarged" adnoddau ar gyfer y MCP o'i gymharu â thaliadau ar gyfer cyfnod cychwynnol cyfnod y cytundeb. Gosodwyd symiau gwarged naill ochr mewn cronfa wedi'i chlustnodi i ariannu rhan olaf cyfnod y cytundeb lle bydd taliadau blynyddol yn fwy na'r adnoddau blynyddol.

Ar yr 31ain o Fawrth 2019, balans cronfa gyfartalu wedi'i chlustnodi'r MCP yw £3.861 miliwn. Rhennir y taliad unedol cyfansymiol i'r elfen dâl gwasanaeth, ad-daliad o'r elfen rwymedigaeth a'r elfen log a gwneir y taliadau hyn dros gyfnod bywyd y cytundeb MCP. Bu a bydd ariannu blynyddol gan Lywodraeth Cymru yn dderbyniadwy ar gyfer bywyd y cytundeb. Dibrisir y Rhwymedigaeth Les Ariannol MCP ar hyd bywyd y cytundeb MCP.

Mae'r tabl isod yn manylu'r symudiad rhagddywededig;

		2017/18	2018/19	2019/20	Yn daladwy 2 - 5 mlynedd £'000	Yn daladwy 6 – 10 o flynyddoedd	Yn daladwy 11 – 16 o flynyddoedd
Elfen MCP		£'000	£'000	£'000			
Tâl Unedol							
	Tâl						
	Gwasanaeth	1,213	1,560	1,722	5,521	8,443	2,448
	Llog	496	391	358	1,873	1,652	20
	Les Cyllid	293	81	9	1,450	2,173	1,067
		2,002	2,032	2,089	8,844	12,268	3,535
Arian Grant		-1,161	-1,122	-1,082	-3,938	-4,041	-1,026
Cyfraniad yr Awdurdod Tân		-894	-920	-947	-4,082	-5,830	-1,929
Cyfraniad Net i gydraddoli		-53	-10	60	824	2,397	580
Cydraddoli							
	Balans sy'n weddill	-3,798	-3,851	-3,861	-3,801	-2,977	-580
		-53	-10	60	824	2,397	580
	Balans C	-3,851	-3,861	-3,801	-2,977	-580	0
Rhwymedigaeth les ar yr 31ain o Fawrth							
	Byrdymor	81	9	229			
	Hirdymor	4,699	4,690	4,461	3,240	1,067	
		4,780	4,699	4,690	3,240	1,067	0

Nodyn 35 - PENSIYNAU (SAARh 19)

(i) Gwasanaethau Llywodraeth Leol a Staff Rheoli

Yn 2018/19, talodd yr Awdurdod £1.59 miliwn o gyfraniadau pensiynadwy'r gweithiwr i'r 'gronfa' sy'n darparu buddion diffiniedig i aelodau sy'n berthynol i dâl a gwasanaeth. Am y chwe blynedd ddiwethaf, mynegwyd ffigwr diffyg y cyfraniadau fel swm arian i amddiffyn y gronfa rhag amrywiadau cyflogres. O dan reoliadau pensiynau cyfredol, gosodwyd cyfraddau cyfraniad i gwrdd â 100% o rwymedigaethau cyfansymiol 'y Gronfa'.

Amcangyfrifir cyfraniadau pensiwn i'w talu i'r cynllun ar gyfer y flwyddyn ariannol 2019/20 fydd £1.226 miliwn i'r cyflogwr.

Cynllun buddion diffiniedig a ariannwyd yw'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (ond sydd hefyd yn cynnwys rhai pensiynau sydd heb eu hariannu) â buddion a enillwyd hyd at yr 31ain o Fawrth 2015 yn cael eu cysylltu i'r cyflog terfynol. Mae buddion wedi'r 31ain o Fawrth 2015 yn seiliedig ar gynllun Cyfartaledd Enillion Gyrfa Ail-brisiedig (CARE).

Mae'r trefniadau pensiwn sydd heb eu cyllido (Blynnyddoedd Digolledol Ychwanegol) yn ymwneud â buddion terfynu a wnaed ar sail dewisol ar adeg ymddeoliad cynnar.

Gellir canfod gwybodaeth bellach ar Gronfa Bensiwn RCT yn Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon y Gronfa Bensiwn sydd ar gael ar gais o'r Adran Bensiynau, C.B.S. Rhondda Cynon Taf. Tŷ Bronwydd, Y Porth, Rhondda, CF39 9DL neu ar y wefan rctpensions.org.uk

(ii) Diffoddwyr Tân

Cynllun heb ei hariannu sydd â buddion diffiniedig yw Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân. Yn 2018/19, talodd yr Awdurdod £5.103 miliwn o gyfraniadau pensiwn cyflogwr. Roedd pensiynau a dalwyd o refeniwiau cyfwerth â £930,000. Am 2019/20, amcangyfrifir bod cyfraniadau'r cyflogwr i'r cynllun yn £5.409 miliwn a'r amcangyfrif cyfredol i bensiynau a dalwyd o'r refeniw yw £789,000. Telir mwyafrif y taliadau pensiwn i Ddiffoddwyr Tân sydd wedi ymddeol o gyfrif Cronfa Bensiwn ar wahân a weinyddir gan yr Awdurdod. Darperir manylion o'r Gronfa a sut y'i gweithredir gan Gyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân a datgeliadau perthnasol.

Ar Ebrill y 1af 2015, cyflwynwyd cynllun pensiwn 2015 yn ychwanegol i gynllun gwreiddiol CPYT 1992 a'r CPNYT 2006 (newydd). Cyflwynodd cynllun 2015 gyfraddau cyfrannu newydd i gyflogwyr a gweithwyr ill dau a buddion pensiwnwr canlynol mewn ymdrech at fforddiadwyedd. Bydd aelodau o gynlluniau 1992 a 2006 nad sy'n cwrdd â'r meini prawf rhagnodedig yn trosglwyddo i gynllun 2015 o dan drefniant bigfeinio. Cyfunir y tri chynllun o fewn y tablau dilynol.

Ar y 1^{af} o Ebrill 2016, cyflwynwyd y Cynllun Pensiwn yn ôl y Galw diwygiedig. Mae'r cynllun yn caniatáu i unigolion a gyflogwyd fel aelodau staff yn ôl y Galw rhwng 2000 a 2006 y cyfle i brynu gwasanaeth yn ôl. Os oedd yr unigolion dal yn weithwyr, roedd modd iddynt dderbyn mynediad i'r Cynllun Pensiwn Diweddaredig Yn ôl y Galw sy'n elwa o'r un cyfraddau cyfraniadau â chynllun 1992.

Trafodion sy'n Berthynol i Fuddion Ôl-gyflogaeth.

Yn unol â gofynion Safon Adroddiadau Ariannol Rhif 19 – Buddion Ymddeol (SAARh 19), rhaid i'r Awdurdod ddatgelu'r wybodaeth benodol sy'n ymwneud ag asedau, rhwymedigaethau, incwm a gwariant sy'n ymwneud â chynlluniau pensiwn ei weithwyr. Fel yr eglurwyd yn yr 'Arferion Cyfrifo', cyfranoga'r Awdurdod mewn dau gynllun - Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân i Ddiffoddwyr Tân llawn amser, sydd heb ei ariannu, a Chynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Cronfa Bensiwn RCT) i'r gweithwyr eraill a weinyddir gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf. Yn ogystal, gwnaeth yr Awdurdod drefniadau i dalu blynyddoedd ategol y tu allan i ddarpariaeth y cynllun i ambell weithiwr a ymddeolodd.

I gydymffurfio â SAARh19, mae'r Awdurdod yn penodi actwariaid yn flynyddol i asesu asedau a rhwymedigaethau'r naill gynllun a'r llall. Penodwyd Aon Hewitt i asesu'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ac Adran Actwaraidd y Llywodraeth i asesu cynllun y Diffoddwyr Tân fel y maent yn berthnasol i weithwyr presennol a chyfredol Awdurdod Tân ac Achub De Cymru. Ar gyfer cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, asesodd yr actwari taw'r rhwymedigaeth net i'r Awdurdod fel y mae ar yr 31ain o Fawrth 2019 oedd £23 miliwn (*£24 miliwn ar yr 31ain o Fawrth 2018*,) ac i Gynllun y Diffoddwyr Tân, y rhwymedigaeth oedd £907 miliwn fel ag yr oedd ar yr 31ain o Fawrth 2019 (*£898 miliwn ar yr 31ain o Fawrth 2018*). Gellir canfod ymddatodiad o asedau a rhwymedigaethau'r ddau gynllun a'r rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd yn y cyfrifiadau actwaraidd dros y ddalen.

O fewn 2017/2018, adnabuwyd cost flaenorol i'r gwasanaeth, yn adlewyrchu ymestyniad y datrysiad interim mewn perthynas â'r mynegrif gwarant isafswm pensiwn ("GIP"). Bydd aelodau o gynlluniau pensiwn gwasanaethau cyhoeddus sydd â hawliadau GIP sy'n cyrraedd oed Pensiwn Gwladol ar neu ar ôl y 6ed o Ragfyr 2018 a chyn y 6ed o Ebrill 2021 yn cael eu cwmparu gan yr estyniad hwn o'r datrysiad interim. Gan nad ydy TEM wedi cyhoeddi unrhyw newidiadau i'r sefyllfa gyfredol, ni adnabuwyd unrhyw gost flaenorol i'r gwasanaeth yn 2018/19 mewn perthynas â hwn.

Nodwch nad yw'r datgeliadau'n rhoi unrhyw ystyriaeth i benderfyniad y 29ain o Fawrth 2019 gan yr Uchel Lys bod taliadau goramser i ddiffoddwyr tân yn bensiynadwy, gan fod effaith y penderfyniad hwn yn ddarwybod i ni ar hyn o bryd.

Ail-ddatganwyd 2017/18 £000	Symudiadau ar y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn	2018/19 £000
	Cyfrif Incwm a Gwariant	
	Cost Net i'r Gwasanaeth	
	Cost Gwasanaeth Cyfredol	
-15,100	- Diffoddwyr Tân	-15,410
-2,340	- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	-2,490
	Costau Blaenorol i'r Gwasanaeth	
-540	- Diffoddwyr Tân	-40,820
-10	- * Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	-815
11,627	Grant Atodol	16,478
	Gwariant Gweithredol Net	
	Cost Llog	
-22,480	- Diffoddwyr Tân	-22,790
-2,080	- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	-2,210
	Adenillion Disgwyliedig ar Asedau Pensiwn	
0	- Diffoddwyr Tân	0
1,510	- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	1,590
	Cyfanswm buddion Ôl-gyflogaeth a godir ar y gwarged	
-41,040	neu ddiffyg am ddarpariaeth gwasanaethau	-66,467
	Ailfesur y rhwymedigaeth budd diffinedig net (ased)	
-27,820	- Diffoddwyr Tân	6,200
-460	- * Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	2,640
-69,320	Cyfanswm buddion Ôl-gyflogaeth a godir ar y DIGC	-57,627
	Datganiad Symudiad Cronfeydd	
872,030	Mantolen Agoriadol ar y 1af o Ebrill	921,910
57,693	Dirymiad Taliadau Net ar gyfer SAARh 19	57,627
	Swm Gwirioneddol a Godwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	
	Balans am bensiynau yn ystod y flwyddyn	
	Cyfraniadau'r Cyflogwr	
-5,713	Diffoddwyr Tân	-5,434
-1,490	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	-1,620
-610	Buddion ymddeoliad a dalwyd i Ddiffoddwyr Tân	-609
0	Trosglwyddiadau i mewn	0
49,880	Symudiad ar y Gronfa Bensiwn	49,964
921,910	Balans Cloi	971,874

* Mae symudiadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ar y gronfa pensiwn yn gynhwysol o drefniadau buddion pensiwn heb eu hariannu;
2018/19 – Cost Llog o £20,000, colled actwaraidd o £10,000 a buddion net a dalwyd o £30,000.

Cynlluniau Pensiwn - Asedau/Rhwymedigaethau

Roedd cyfran amcangyfrifol asedau a rhwymedigaethau'r Awdurdod o'r 31ain o Fawrth 2015 hyd yr 31ain o Fawrth 2019 fel a ganlyn:

	Mawrth 31ain				
	2015	2016	2017	2018	2019
Cyfran amcangyfrifol y rhwymedigaethau yng Nghynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân	-788,420	-698,060	-849,560	-897,550	-947,849
Cyfran amcangyfrifol y rhwymedigaethau yng Nghronfa Bensiwn Rhondda Cynon Taf	-65,260	-63,980	-80,250	-85,480	-91,335
Cyfanswm rhwymedigaethau	-853,680	-762,040	-929,810	-983,030	-1,039,184
Cyfran o asedau yng Nghynllun Pensiwn Rhondda Cynon Taf	46,510	48,520	57,780	61,120	67,310
Gwarged Pensiwn Net	-807,170	-713,520	-872,030	-921,910	-971,874

Caiff rhwymedigaethau eu prisio ar sail actwariaidd gan ddefnyddio'r dull uned rhagweledig, sy'n asesu rhwymedigaethau dyfodol y gronfa wedi'u gostwng i'w gwerth cyfredol. Prisiwyd Cynllun y Diffoddwyr Tân gan Adran Actwariaidd y Llywodraeth a phrisiwyd rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn y Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus gan Aon Hewitt, cwmni o actwariaid annibynnol. Y brif dybiaeth a ddefnyddiwyd yn y cyfrifiadau yw fel a ganlyn;

Sail ar gyfer amcangyfrif asedau a rhwymedigaethau

	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân		Cronfa'r Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	
	2018 %	2019 %	2018 %	2019 %
Cyfradd Chwyddiant;				
MPM			3.2	3.3
MPD	2.3	2.3	2.1	2.2
Cyfradd Cynnydd mewn Cyflogau	4.3	4.3	3.35	3.45
Cyfradd Cynnydd mewn Pensiynau	2.3	2.3	2.1	2.2
Cyfradd y Cynllun Gostyngiadol Rhwymedigaethau	2.55	2.45	2.6	2.4
Disgwyliad Oes i'r Dyfodol yn 65 Dynion				
Pensiynwyr Cyfredol	21.9	22	22.9	22.2
Pensiynwyr y Dyfodol	23.9	23.9	25.1	23.9
Menywod				
Pensiynwyr Cyfredol	21.9	22	25	24.1
Pensiynwyr y Dyfodol	23.9	23.9	27.3	25.9

Dadansoddiad sensitifrwydd

Amcangyfrifodd actiwari'r cynllun CP LI L yr effath amcangyfrifol o newid y tybiaethau allweddol ar werth presennol yr ymrwymiad budd diffinedig a ariannwyd. Ym mhob achos, dim ond y dybiaeth y soniwyd amdano a ddiwygiwyd - mae pob tybiaeth arall yn parhau'r un peth.

Rhagdybiaeth o'r gyfradd ddisgownt

Addasiad i'r gyfradd ddisgownt	+0.1% y flwyddyn.	-0.1% y flwyddyn.
Gwerth presennol yr ymrwymiad cyfansymiol (£m)	88.12	91.73
Canran o newid gwerth presennol yr ymrwymiad cyfan	-2.0%	2.0%
Cost arfaethedig i'r gwasanaeth (£m)	2.58	2.74
Newid canrannol amcangyfrifol o ran cost gwasanaeth arfaethedig	-3.1%	3.2%

Cyfradd cynnydd cyffredinol mewn cyflogau

***Addasiadau i gyfradd cynyddu cyflog	+0.1% y flwyddyn.	-0.1% y flwyddyn.
Gwerth presennol yr ymrwymiad cyfansymiol (£m)	90.40	89.43
Canran o newid gwerth presennol yr ymrwymiad cyfan	0.5%	-0.5%
Cost arfaethedig i'r gwasanaeth (£m)	2.66	2.66
Newid canrannol amcangyfrifol o ran cost gwasanaeth arfaethedig	0.0%	0.0%

Cyfradd y cynydd i bensiynau mewn tâl a thybiaethau pensiwn gohiriedig a chyfradd ail-brisio o tybiaethau cyfrifon pensiwn.

Addasiad i'r gyfradd ddisgownt	+0.1% y flwyddyn.	-0.1% y flwyddyn.
Gwerth presennol yr ymrwymiad cyfansymiol (£m)	91.24	88.60
Canran o newid gwerth presennol yr ymrwymiad cyfan	1.5%	-1.5%
Cost arfaethedig i'r gwasanaeth (£m)	2.74	2.58
Newid canrannol amcangyfrifol o ran cost gwasanaeth arfaethedig	3.2%	-3.1%

Tybiaeth marwolaethol ôl ymddeoliad

Addasiad i'r gyfradd ddisgownt	- blwyddyn	+blwyddyn
Gwerth presennol yr ymrwymiad cyfansymiol (£m)	92.82	87.03
Canran o newid gwerth presennol yr ymrwymiad cyfan	3.2%	-3.2%
Cost arfaethedig i'r gwasanaeth (£m)	2.76	2.56
Newid canrannol amcangyfrifol o ran cost gwasanaeth arfaethedig	3.9%	-3.9%

Amcangyfrifodd actwari Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân yr effaith amcangyfrifol o newid y tybiaethau allweddol ar werth cyfredol yr ymrwymiad budd diffinedig.

Effaith ar yr ymrwymiad budd-daliadau diffiniedig		
	%	£ Miliwn
Cyfradd disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun +0.5% y flwyddyn.	-10%	-89
Cyfradd cynnydd hirdymor mewn cyflogau o +0.5% y flwyddyn.	1.5%	15
Cyfradd cynnydd mewn pensiynau / ail-brisio gohiriedig +0.5% y flwyddyn	7.5%	70
Disgwyliad oes: pob pensiynwr yn amodol ar hirhoedledd unigolyn 1 flynedd yn iau na'r hyn a dybiwyd	2.5%	22

Yn ychwanegol, disgwylir i'r gost flaenorol i'r gwasanaeth mewn perthynas â'r dyfarniad McCloud / Sargeant fod yn hynod sensitif i'r bwlch rhwng chwyddiant CPI a'r graddfa gynnydd rhagdybiedig ar dâl. O dan y dull a'r datrysiad a fabwysiadwyd, os byddai'r rhagdybiaethau hirdymor ar gynnydd tâl 1.0% y flwyddyn yn is, yna bydd disgwyl i'r effaith ar gostau blaenorol i'r gwasanaeth i fod o gwmpas -10% ar y ddarpariaeth. Efallai bydd gan ffurfiau amgen o ddatrys lefelau gwahanol o sensitifrwyd i'r rhagdybiaethau hyn.

Asedau

Cynllun heb ei hariannu yw Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân ac fel y cyfryw nid yw'n dal unrhyw asedau i gynhyrchu incwm i fodloni rhwymedigaethau'r cynllun. Caiff cyllid ar gyfer y taliadau a wnaed o'r cynllun eu cwrdd gan gyfraniadau gweithwyr a chyflogwyr yn ystod y flwyddyn ynghyd â grant blyneddol gan Lywodraeth Cymru.

Cynllun a ariannwyd yw Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol ac, fel y cyfryw, a adeiladodd asedau dros y blyneddoddd i gynhyrchu incwm i gwrdd â rhwymedigaethau'r dyfodol. Rhoddir gwerth am asedau yng Nghronfa Bensiwn RCT am bris teg, yn bennaf gwerth cynnig am fuddsoddiadau, ac maent yn cynnwys :

	%
2019	
Soddgyfrannau Buddsoddiadau	64.5
Bondiau	25.1
Asedau Eraill	10.4
Cyfanswm	100.0
2018	
Soddgyfrannau Buddsoddiadau	74.8
Bondiau	17.9
Asedau Eraill	7.3
Cyfanswm	100.0

Yr adenillion cyfansymiol ar asedau pensiwn ar gyfer 18/19 oedd 9.9% (2017/18: 5.1%)

Gellir dadansoddi'r symudiad mewn diffyg pensiynau ar gyfer y flwyddyn ar sail gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun.

2017/18 £000 Diffoddwyr Tân	2017/18 £000 Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	Rhwymedigaethau	2018/19 £000 Diffoddwyr Tân	2018/19 £000 Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus
-849,560	-80,250	Balans ar y 1af o Ebrill	-897,550	-85,480
-15,100	-2,340	Cost Gwasanaeth Cyfredol	-15,410	-2,490
-22,480	-2,080	Llog	-22,790	-2,210
-4,120	-510	Cyfraniadau gan aelodau'r cynllun	-4,090	-530
-27,820	-1,930	Enillion a Cholledion Actwaraidd	6,200	-1,860
22,690	1,640	Buddion a Delir	26,880	2,050
-540	-10	Costau Blaenorol i'r Gwasanaeth	-40,820	-815
-620	0	Trosglwyddiadau i mewn	-270	0
-897,550	-85,480	Rhwymedigaethau Pensiwn Diwedd Blwyddyn	-947,849	-91,335

Newidiadau i werth teg asedau yn ystod y cyfnod cyfrifo

2017/18 £000 Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	Asedau	2018/19 £000 Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus
57,780	Balans ar y 1af o Ebrill	61,120
1,510	Adenillion ar Asedau Pensiwn	1,590
1,470	Enillion / Colledion Actwaraidd ar Asedau	4,500
1,460	Cyfraniadau'r cyflogwr	1,590
510	Cyfraniadau aelodau'r Cynllun	530
-1,610	Buddion net a dalwyd*	-2,020
61,120	Asedau Pensiwn Diwedd Blwyddyn	67,310

* Yn cynnwys buddion llif arian net o'r Gronfa mewn perthynas â'r cyflogwr, gan gynnwys lwfans bras am gost ddisgwyliedig cyfandaliadau marwolaeth mewn swydd a threuliau gweinyddu'r Gronfa. Anghynhwysol o £30,000 o daliadau pensiynau heb eu hariannu.

Adenillion gwirioneddol ar asedau

	Mawrth 31 2018 £ Miliwn	Mawrth 31 2019 £ Miliwn
Incwm Llog ar asedau	1.51	1.59
Enillion/(colledion) ail-fesur ar asedau	1.47	4.50
Adenillion gwirioneddol ar asedau	2.98	6.09

Nodyn 36 - RHWYMEDIGAETHAU WRTH GEFN

Yn ddiweddar, ailddatganodd yr Awdurdod Tân ei benderfyniadau mewn sawl achos sy'n ymwneud â phensiynau cyn-weithwyr. Mae'r rhain yn cynnwys achosion sy'n ymwneud ag 'oed pensiwn gwarchodedig' a 'Rheol B5C' o Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân. Mae'r Awdurdod yn credu nad oes ganddo unrhyw rwymedigaeth ariannol bellach mewn perthynas â'r achosion hyn – fodd bynnag, mae'n bosib gall y grŵp o bensiynwyr o dan sylw herio'r canlyniad drwy law'r Ombwdsman Pensiynau neu drwy'r llysoedd.

Fe ddaeth y Rheoliadau Gweithwyr Rhan-amser (Atal triniaeth lai ffafriol) i rym ar y 1^{af} o Orffennaf 2000. O ganlyniad i achos llys, mewn rhai amgylchiadau, caniateir i Ddiffoddwyr Tân Rhan Amser brynu i mewn i Gynllun Pensiwn Staff Gwisg. Pan fydd Diffoddwyr Tân Rhan Amser yn dewis prynu i mewn i'r Cynllun Pensiwn, bydd rhwymedigaeth sylweddol i'r Awdurdod er mwyn cario cost pensiynau o'r fath. Nid yw cyfrifiad manwl o'r rhwymedigaeth wedi'i gytuno'n llawn hyd yn hyn ac fe all elfen ohono gael ei ariannu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Yn bresennol, mae costau ac amseru'r fath rhwymedigaeth, os o gwbl, yn anfesuradwy.

Hefyd, mae nifer o faterion cenedlaethol cyfredol yn parhau mewn perthynas â chynlluniau pensiwn ac mae gwerth unrhyw rwymedigaethau posib eto i'w benderfynu.

Nodyn 37 - NATUR A DWYSTER RISGIAU SY'N DEILLIO O OFFER ARIANNOL

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn ei ddinoethi i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- Risg credyd - y posibilrwydd na allai'r partïon eraill dalu'r symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod
- Risg o hylifedd – y posibilrwydd na all fod gan yr Awdurdod y cyllid i fodloni ei ymrwymadau i wneud taliadau.
- Perygl y farchnad – y posibilrwydd y gall colled ariannol godi i'r Awdurdod o ganlyniad i newidiadau yn y fath fesurau â chyfraddau llog a symudiadau yn y farchnad stoc.

Mabwysiadodd yr Awdurdod God Ymarfer Rheoli Trysorlys y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) sy'n sicrhau bod gan yr Awdurdod fesurau mewn grym i reoli'r risgiau uchod. Ar gychwyn y flwyddyn ariannol, cyflwynir adroddiad i'r Aelodau yn amlinellu Strategaeth Reoli'r Trysorlys i'w ddilyn ar gyfer y flwyddyn ac yn nodi'r Dangosyddion Darbodus (DD) ar gyfer y flwyddyn. Hanner ffordd drwy'r flwyddyn, adroddiad yn nodi cynnydd yn erbyn y strategaeth ac, os yw'n angenrheidiol, adolygiad o'r DD. Ar ddiwedd y flwyddyn, mae'r adroddiad terfynol yn nodi sut bu'r Awdurdod yn perfformio yn ystod y flwyddyn. Nodwyd sut mae'r Awdurdod yn rheoli risgiau sy'n codi o offer ariannol yn adroddiadau'r trysorlys a gyflwynwyd i Aelodau, a gellir eu cyrchu'r o www.decymru-tan.gov.uk

Y risg credyd uchaf yw gogyfer y buddsoddiadau ac fe reolir y rhain drwy law Strategaeth Rheoli'r Trysorlys fel y nodwyd uchod. Noda'r strategaeth gyfredol fod yr Awdurdod dim ond yn buddsoddi yn y byrdymor yn unig, hyd at fwyafswm o 12 mis, gyda sefydliadau sydd ar restr cymheiriaid yr Awdurdod. Diweddarir yr Awdurdod yn ddyddiol ag unrhyw newidiadau i sefyllfa gredyd sefydliadau sydd yn rhan o'r rhestr cymheiriaid, ac os is-raddir unrhyw sefydliad ac os metha â chwrdd â'r meini prawf fel y'u nodwyd o fewn Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, cânt eu dileu o'r rhestr. Os bydd sefydliad yn methu ad-dalu buddsoddiad, gall y golled ariannol i'r Awdurdod fod yn fwy nag £1m. Fodd bynnag, o ganlyniad i reoli gofalus o'r portffolio, nid fethodd un sefydliad ad-dalu arian sy'n ddyledus.

Mae gan yr Awdurdod fynediad parod i fenthycia gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus, ac nid oes unrhyw risg arwyddocaol y bydd yn methu codi arian i fodloni ei ymrwymadau o dan offer ariannol. Yn hytrach, y risg yw bydd yr Awdurdod yn rhwymedig i ailgyflenwi rhan sylweddol o'i fenthyciadau ar adeg o gyfraddau llog anffafriol.

Darperir dadansoddiad aeddfedu o rwymedigaethau ariannol yn nodyn 10 (2) Offer Ariannol.

Risg Cyfradd Llog - Mae'r Awdurdod yn agored i symudiadau yng nghyfraddau llog ar ei fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae symudiadau mewn cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth ar yr Awdurdod, yn dibynnu sut y symuda cyfraddau llog amrywiol a sefydlog ar draws cyfnodau offer ariannol gwahanol. Er enghraifft, bydd gan godiad yng nghyfraddau llog amrywiol a sefydlog yr effeithiau canlynol:

- Benthyciadau ar gyfraddau amrywiol – bydd y llog a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cryno yn codi;

- Benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y benthyc yn gostwng (dim effaith ar falansau refeniw);
- Buddsoddiadau ar gyfraddau amrywiol – bydd yr incwm llog a gredydir i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant yn codi; a
- Buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn gostwng (dim effaith ar falansau refeniw).

Ni nodir benthyciadau'n werth teg ar y fantolen, felly ni fydd enillion a cholledion enwol ar fenthyciadau cyfradd sefydlog yn effeithio ar y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau neu Wariant ac Incwm Cynhwysfawr Arall. Fodd bynnag, bydd newidiadau mewn llog taladwy ac sy'n dderbyniadwy ar fenthyciadau a buddsoddiadau cyfradd amrywiol yn cael eu postio i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau ac yn effeithio ar Falans y Gronfa Gyffredinol, yn amodol ar ddylanwadau gan grantiau'r Llywodraeth. Adlewyrchir symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau graddfa sefydlog sydd â phris marchnad a ddyfynnwyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cryno Arall.

Mae gan yr Awdurdod nifer o strategaethau i reoli risg cyfraddau llog. Mae Strategaeth Rheoli Flynyddol y Trysorlys yn casglu ynghyd dangosyddion darbodus a thrysorlysol yr Awdurdod a gweithgareddau rhagdybiedig y trysorlys, gan gynnwys disgwyliad symudiadau o ran cyfraddau llog. O'r strategaeth hon, gosodir dangosydd trysorlys sy'n darparu terfynau mwyafsymiol ar gyfer dinoethi rhag cyfraddau llog sefydlog ac amrywiol. Bydd tîm canolog y trysorlys yn monitro cyfraddau llog rhagolygol a'r farchnad o fewn y flwyddyn i addasu dinoethiadau yn briodol. Er enghraifft, yn ystod cyfnodau pan fydd cyfraddau llog yn disgyn, a lle bydd amgylchiadau economegol yn ei gwneud yn ffafriol, gellir cymryd buddsoddiadau graddfa sefydlog am gyfnodau hirach i sicrhau enillion hirdymor gwell - yn debyg, bydd tynnu cyfraddau benthyc sefydlog cyfnod hirach yn cael ei ohirio.

Perygl pris - Yn gyffredinol, nid yw'r Awdurdod, ac eithrio'r gronfa bensiwn, yn buddsoddi mewn soddgyfrannau neu fondiau gwerthadwy.

Risg cyfraddau cyfnewid tramor- Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw asedau neu rwymedigaethau ariannol mewn arian tramor. Felly, ni ddinoethir ef i golled sy'n deillio o symudiadau mewn cyfraddau cyfnewid.

CYFRIF CRONFA BENSIWN Y DIFFODDWYR TÂN (CBDT)

2017/2018		2018/2019
£000	Incwm i'r gronfa	£000
	Cyfraniadau sy'n dderbyniadwy:	
	gan y cyflogwr	
-5,347	cyfraniadau arferol	-5,103
-379	cyfraniadau eraill	-335
-3,966	gan aelodau	-3,967
-138	Cyfraniadau gwasanaeth blaenorol (cynllun diwygiedig yn ôl y galw)	-150
-9,830		-9,555
-681	Trosglwyddiadau i mewn o gronfeydd pensiwn eraill	-499
-10,511	Cyfanswm Incwm i'r Gronfa	-10,054
	Gwariant gan y Gronfa	
	Buddion sy'n Daladwy:	
18,980	Taliadau Pensiwn	20,044
2,942	Cyfnewidiadau pensiwn a chyfandaliadau buddion ymddeol	6,154
41	Taliadau Eraill	76
21,963		26,274
	Taliadau i ac ar gyfrif pobl sy'n gadael:	
87	Trosglwyddiadau allan i awdurdodau eraill	182
22,050	Cyfanswm Gwariant gan y Gronfa	26,456
11,539	Swm net sy'n daladwy am y flwyddyn	16,402
-11,539	Grant atodol blynyddol sy'n dderbyniadwy gan Lywodraeth Cymru	-16,402
0	Swm net sy'n daladwy am y flwyddyn	0

2017/2018	Datganiad Asedau Net	2018/2019
£000		£000
	Asedau Cyfredol;	
0	Grant atodol sy'n ddyledus gan Lywodraeth Cymru	3,502
1,645	Taliadau ymlaen llaw i bensiynwyr	0
1,645		3,502
	Rhwymedigaethau Cyfredol;	
-1,078	Grant atodol sy'n ddyledus gan Lywodraeth Cymru	-3,502
-567	Swm sy'n ddyledus i'r Gronfa Gyffredinol	
0		0

NODIADAU I GYFRIF CRONFA BENSIWN Y DIFFODDWYR TÂN

Sefydlwyd y Gronfa ar y 1af o Ebrill 2007 a chwmpasa Gynlluniau Pensiwn Diffoddwyr Tân 1992, 2006 a 2015 a Chynllun Diweddaredig Pensiwn Diffoddwyr Tân Dro Dro a weinyddir gan yr Awdurdod. Cyflwynodd cynllun 2015 gyfraddau cyfrannu newydd i gyflogwyr a gweithwyr ill dau a buddion gostyngol i bensiynwyr. Ar y 1^{af} o Ebrill 2016 cyflwynwyd y Cynllun Pensiwn Diweddaredig yn ychwanegol i'r cynlluniau 1992, 2006 a'r 2015 gwreiddiol. Mae'r cynllun yn caniatáu i unigolion a gyflogwyd fel aelodau staff yn ôl y Galw rhwng 2000 a 2006 y cyfle i brynu gwasanaeth yn ôl. Os oedd yr unigolion dal yn weithwyr, roedd modd iddynt dderbyn mynediad i'r Cynllun Pensiwn Diweddaredig Yn ôl y Galw sy'n elwa o'r un cyfraddau cyfraniadau â chynllun 1992.

Telir cyfraniadau'r gweithiwr a'r cyflogwr (yr Awdurdod) i'r Gronfa o'r gyllideb refeniw a gwnaed taliadau i bensiynwyr o'r fan hyn. Mae cyfraniadau lefelau'r gweithwyr a'r cyflogwyr yn seiliedig ar ganrannau o dâl pensiynadwy a osodwyd yn genedlaethol gan Lywodraeth Cymru (LI C) ac sy'n destun ailwerthusiad teirblwyddol gan Adran Actwaraidd y Llywodraeth (AALI). Cynllun heb ei ariannu heb unrhyw asedau buddsoddi yw'r cynllun a bydd unrhyw wahaniaeth rhwng buddion sy'n daladwy a chyfraniadau a dderbynnir yn cael eu cwrdd gan Grantiau Atodol o Lywodraeth Cymru (LI C).

Trosglwyddiad buddion pensiwn o gynllun pensiwn arall i weithwyr newydd neu weithwyr cyfredol yw trosglwyddiadau i'r cynllun, a buddion trosglwyddo i weithwyr a adawodd yr Awdurdod ac a ymunodd â chynllun pensiwn arall bydd trosglwyddiadau o'r cynllun.

Ar gychwyn y flwyddyn ariannol, gwneir asesiad o faint y Grant Atodol sydd angen gan Lywodraeth Cymru a thelir 80% o'r amcangyfrif yn ogystal â'r gwarged/diffyg (ased/rhwymedigaeth) sy'n daladwy/dderbynadwy o'r flwyddyn flaenorol. Fel y cyfryw, parir unrhyw ased/rhwymedigaeth ar y Gronfa Bensiwn gan werth gyfatebol ar fantolen yr Awdurdod. Mae amcangyfrif 2018/19 yn cynnwys asesiad o nifer y Diffoddwyr Tân sy'n ymddeol o fewn y flwyddyn ac o ganlyniad, cyfrifir amcangyfrif o daliadau pensiwn. Yn 2018-19, ymddeolodd cyfanswm o 58 Diffoddwr Tân (gan gynnwys 3 aelod gohiriedig) o'i gymharu â'r amcangyfrif o 36. Ar ddiwedd y flwyddyn, daeth Llywodraeth Cymru'n ddyledwr i'r Gronfa Bensiwn â gwerth o £3.502 miliwn.

Nid yw Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân yn ystyried rhwymedigaethau am bensiynau a buddion eraill wedi'r cyfnod. Gellir canfod manylion o'r ymrwymïadau pensiwn hirdymor o fewn Nodiadau 21 a 34 i'r datganiadau ariannol craidd.

Mae'r polisïau cyfrifyddu a fabwysiadwyd ar gyfer cynhyrchu'r Cyfrif Cronfa Bensiwn yn unol â'r arferion argymelledig ac yn dilyn y rhai hynny sy'n gymwys i brif ddatganiadau'r Awdurdod.

Cyfraddau Cyfraniadau

O dan Reoliadau Pensiwn y Diffoddwyr Tân, roedd cyfraddau cyfraniad y cyflogwr ar gyfer cynlluniau 1992, 2006 a 2015 a Chynlluniau Diweddaredig Dros Dro yn 25.5%, 16.8%, 14.3% a 25.5% yn eu tro. Bellach, pennir cyfraddau gweithwyr ar system rhenciog yn ôl band cyflog, gyda'r rhai sy'n ennill fwyaf yn cyfrannu cyfradd uwch sy'n berthnasol i'w cyflog, h.y. cyfraddau sy'n cychwyn ar 8.5% ac yn gorffen ar 17% am y cyfnod cyfredol.